

İNSAN HAQLARI

Məlumat bülleteni

№ 1 (3)

**Kitabxananın Elektron Kataloquna (EK) daxil edilmiş dövrü
mətbuat materiallarının b i b l i o q r a f i y a s ı**

(yanvar-iyun 2013-cü il)

MÖVZULAR

➤ Ümumi məsələlər	1-11.
➤ Ombudsman	12-20.
➤ Uşaq hüquqları	21-32.
➤ Gender problemi	33-45.
➤ Beynəlxalq hüquqda insan haqları	46-50.

ÜMUMİ MƏSƏLƏLƏR

1. **Hüseynov, Fuad.** "Bəzi Avropa ölkələrində insan hüquqları ilə bağlı vəziyyət heç də ürəkaçan deyil" / F. Hüseynov // *Palitra*. - 2013. - 12 yanvar. - № 5. - S. 7. - Avronest Parlament Assambleyasında Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri, Avropa Şurası Parlament assambleyasında nümayəndə heyətinin üzvü Elxan Süleymanovun müsahibəsi.
2. **Qılıcova, Sevdə.** Azərbaycanda insan hüquqlarının həyata keçirilməsi / S. Qılıcova // *Qanun*. - 2013. - № 1. - S. 26-35.
3. **Ələkbərov, Əliəkbər.** Beynəlxalq hüquq normaları Xocalı faciəsinin soyqırımı olduğunu təsdiqləyir / Ə. Ələkbərov // *Respublika*. - 2013. - 20 fevral. - № 39. - S. 9.
4. **Azərbaycanın Xarici İşlər Nazirliyi Fransa parlamentində soydaşlarımıza qarşı törədilmiş zorakılığı kəskin surətdə pisləmişdir** // *Xalq qəzeti*. - 2013. - 28 fevral. - № 46. - S. 6.
5. **Hüseynov, Rəşad.** Məhkəmə-hüquq islahatları insan hüquq və azadlıqlarının təminatına yönəlib/ R. Hüseynov // *Respublika*. - 2013. - 15 mart. - № 58. - S. 6.
6. **Əli Həsənov: Azərbaycanda insan hüquqlarının vəziyyətinə dair subyektiv mülahizələr və əsassız iddialar qəbul edilməzdir : Azərbaycan Respublikası Prezidenti Administrasiyası ictimai-siyasi məsələlər şöbəsinin müdiri Əli Həsənovun AzərTAc-a müsahibəsi** // *Azərbaycan*. - 2013. - 23 aprel. - № 85. - S. 3.
7. **Abbasov, Nazim.** İnsan hüquqlarının qorunması ali məqsəddir : Heydər Əliyev – 90 / E. Əhmədov // *Respublika*. - 2013. - 1 may. - № 91. - S. 5.
8. **Əhmədov, Eldar.** Vətəndaş mənafeyinə xidmət edən hüquq islahatlarının banisi : Heydər Əliyev - 90 / E. Əhmədov // *Respublika*. - 2013. - 2 may. - № 92. - S. 8.
9. **Azərbaycan xalqının ümummilli lideri Heydər Əliyevin 90 illik yubileyi münasibətilə amnistiya elan edilməsi haqqında Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinin qərarı (7 may 2013-cü il)** // *Azərbaycan*. - 2013. - 8 may. - № 98. - S. 6.
10. **"İnsan alverinə qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2013-cü il 19 aprel tarixli 609-IVQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı (7 may 2013-cü il)** // *Azərbaycan*. - 2013. - 9 may. - № 99. - S. 2.

* * * *

11. **Али Гасанов: "Субъективные суждения и необоснованные утверждения о состоянии прав человека в Азербайджане неприемлемы"** // *Бакинский рабочий*. - 2013. - 23 апреля. - № 71. - С. 3-4. - Интервью заведующего отделом общественно-политических вопросов Администрации Президента Азербайджанской Республики Али Гасанова АзерТАДжу.

OMBUDSMAN

- 12. Davudov, Davud.** İnsan hüquqları üzrə müvəkkil institutunun dövlət hakimiyyəti orqanları sistemində yeri / D. Davudov // *Qanun*. - 2013. - № 1. - S. 20-25.
- 13. Qəhrəmanlı, F.** Ombudsman Aparatında biznes və insan hüquqlarının vəziyyəti müzakirə olunub / F. Qəhrəmanlı // *Kaspi*. - 2013. - 15 fevral. - № 28. - S. 12. - Ombudsman Aparatında "Biznes və insan hüquqları: problemlər və həlli yolları" mövzusunda dəyirmi masa keçirilmişdir.
- 14. Zeynalov, Samir. Brüsseldə** "Biznes və insan hüquqları" mövzusunda həsr olunmuş ombudsmanların II sammiti keçirilmişdir / S. Zeynalov // *Respublika*. - 2013. - 1 mart. - № 47. - S. 7.
- 15. Ombudsman hesabat verdi** // *Azərbaycan*. - 2013. - 6 mart. - № 51. - S. 1. - Milli Məclisin növbəti iclası keçirilmişdir.
- 16. Ombudsman 31 mart - Azərbaycanlıların Soyqırımı Günü ilə əlaqədar bəyanat yaymışdır** // *Azərbaycan*. - 2013. - 31 mart. - № 66. - S. 4.
- 17. Süleymanova, Elmira.** İnsan hüquqları sahəsində yeni strategiyaların banisi / E. Süleymanova // *Respublika*. - 2013. - 20 aprel. - № 82. - S. 4. ; № 83. - S. 2. - Ümummilli lider Heydər Əliyev haqqında.
- 18. Süleymanova, Elmira.** İnsan hüquqlarının inkişafı üzrə strateji sənədlərin implementasiyası sahəsində Ombudsmanın fəaliyyəti : 18 iyun Azərbaycanda İnsan Hüquqları Günüdür / E. Süleymanova // *Respublika*. - 2013. - 15 iyun. - № 129. - S. 8.
- 19. Bakıda Ombudsmanların XI Beynəlxalq konfransı öz işinə başlamışdır** // *Azərbaycan*. - 2013. - 19 iyun. - № 131. - S. 5.

* * * *

- 20. В Баку продолжает работу XI Международная конференция омбудсманов** // *Бакинский рабочий*. - 2013. - 20 июня. - № 111. - С. 2.

UŞAQ HÜQUQLARI

21. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabineti: Qərar : "Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dair elektron məlumat bankının təşkili və aparılması Qaydası"nın təsdiq edilməsi barədə (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2013-cü il 15 yanvar tarixli 5 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir) // *Azərbaycan*. - 2013. - 18 yanvar. - № 11. - S. 2.
22. Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dair elektron məlumat bankının təşkili və aparılması Qaydası : (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2013-cü il 15 yanvar tarixli 5 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir) // *Azərbaycan*. - 2013. - 18 yanvar. - № 11. - S. 2.
23. "Uşaq hüquqlarının həyata keçirilməsinə dair elektron məlumat bankının təşkili və aparılması Qaydası"na əlavə : Elektron anketin forması (Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2013-cü il 15 yanvar tarixli 5 nömrəli qərarı ilə təsdiq edilmişdir) // *Azərbaycan*. - 2013. - 18 yanvar. - № 11. - S. 2.
24. Uşaqların icbari dispanserizasiyası haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanunu (5 mart 2013-cü il) // *Azərbaycan*. - 2013. - 14 aprel. - № 78. - S. 2.
25. "Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2013-cü il 19 aprel tarixli 629-IVQD nömrəli Qanununun tətbiqi haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı (16 may 2013-cü il) // *Azərbaycan*. - 2013. - 21 may. - № 109. - S. 1.
26. "Valideynlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanunu (19 aprel 2013-cü il) // *Azərbaycan*. - 2013. - 21 may. - № 109. - S. 1.
27. **Əmircanov, Paşa**. Dünyanı qoruyaq uşaqlar üçün... : 1 iyun Uşaqları Beynəlxalq Müdafiə Günüdür / P. Əmircanov // *Xalq qəzeti*. - 2013. - 1 iyun. - № 118. - S. 5.
28. **Hacalıyev, Elnur**. Gələcəyimiz olan uşaqları qoruyaq / E. Hacalıyev // *Azərbaycan*. - 2013. - 2 iyun. - № 119. - S. 6. - Uşaq hüquqlarının müdafiəsi haqqında.
29. **Cəfərli, Aygün**. Azərbaycan dövlətinin uşaq siyasəti artıq milli strategiya kimi formalaşmış : Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Hicran Hüseynovanın müsahibəsi / A. Cəfərli // *Kaspi*. - 2013. - 1-3 iyun. - № 98. - S. 5.
30. **Əliyev, Pıralı**. Uşaqların hüquqlarının qorunması dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindəndir : 1 iyun Uşaqların Beynəlxalq Müdafiə Günüdür / P. Əliyev // *Azərbaycan*. - 2013. - 1 iyun. - № 118. - S. 10.
31. **Mənsimov, Elgün**. Uşaqların rifahı cəmiyyətin rifahının göstəricisidir: Azərbaycanda uşaqların müdafiəsi istiqamətində hüquqi baza təkmilləşdirilir / E. Mənsimov // *Azərbaycan*. - 2013. - 12 iyun. - № 127. - S. 7.
32. **Anna** Uşaqlar nəslin davamçısı və xalqın gələcək vətəndaşlarıdır / Anna // *Hərbi and*. - 2013. - 1 iyun. - № 21. - S. 10. - Uşaq hüquqları haqqında.

GENDER BƏRABƏRLİYİ

- 33. Mənsimov, Elgün.** Gender bərabərliyinə nələr mane olur? : Qadınların cəmiyyətin bütün sferasına adaptasiya olunması problem olaraq qalır / E. Mənsimov // *Kaspi*. - 2013. - 10 yanvar. - № 3. - S. 15.
- 34. Abdullayeva, Nigar.** Gender siyasətinə dair Milli Fəaliyyət Planı hazırlanmalıdır / N. Abdullayeva // *Palitra*. - 2013. - 6 mart. - № 42. - S. 10. - Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İctimai İnformasiya Departamenti (UNDPI) BMT-nin Qaçqınlar üzrə Ali Komissarlığı (BMT QAK) və BMT-nin Əhali Fondu (UNFPA) ilə birgə gender bərabərliyi və qadınların səlahiyyətlərinin artırılması ilə bağlı təqdimat keçirilmişdir.
- 35. Kəngərli, Rauf.** Müstəqil Azərbaycan dövlətinin qadın siyasəti bir sıra dünya ölkələri üçün nümunə təşkil edir / R. Kəngərli // *Xalq qəzeti*. - 2013. - 8 mart. - № 53. - S. 2.
- 36. Azərbaycan qadınları statistikada : Qadınlar ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, elmi-mədəni proseslərin fəal iştirakçısı olaraq Vətənimizin yüksəlişinin təmin edilməsinə töhfələrini əsirgəmirlər // Azərbaycan.** - 2013. - 8 mart. - № 53. - S. 4.
- 37. Rzaquliyeva, Nailə.** Milli təhsilimizin inkişafında qadınlarımızın rolu / N. Rzaquliyeva // *Respublika*. - 2013. - 8 mart. - № 53. - S. 4.
- 38. Əhmədova, Samirə.** Azərbyacanda qadın hüquqları təkmil qanunvericiliyə söykənir / S. Əhmədova // *Respublika*. - 2013. - 8 mart. - № 53. - S. 9.
- 39. Nur, Sevinc.** Azərbaycanda həyata keçirilən gender siyasəti cəmiyyətimizin inkişafına əsaslı töhfələr verir : Ölkəmizdə qadınların ictimai-siyasi həyatda fəallığının təmin olunması üçün bütün zəruri addımlar atılır / S. Nur // *Yeni Azərbaycan*. - 2013. - 8 mart. - № 44. - S. 4.
- 40. Məmmədova, Əfsanə.** Müsəlman qadını hüquq və azadlığının müdafiəsi keşiyində : dünən və bu gün / Ə. Məmmədova // *İqtisadiyyat*. - 2013. - 8-14 mart. - № 9. - S. 6.
- 41. Əhmədova, Samirə.** Qadın hüquqları tarixindən / S. Əhmədova // *Azərbaycan*. - 2013. - 10 mart. - № 54. - S. 6.
- 42. Bakıda Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransının Qadınlar Qolunun ilk iclası keçirilmişdir // Xalq qəzeti.** - 2013. - 6 aprel. - № 71. - S. 6. - Aprelin 5-də Bakıda Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) ev sahibliyi ilə Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransının (İCAPP) Daimi Komitəsinin Qadınlar Qolunun ilk iclası keçirilmişdir.
- 43. Seyidzadə, Hacı Tofiq.** Naxçıvanda qadınların konfransı keçirilib / H. T. Seyidzadə // *Azad Azərbaycan*. - 2013. - 14 aprel. - № 51. - S. 3.
- 44. YAP Abşeron rayon təşkilatı Qadınlar Şurasının IX konfransı keçirilib // Yeni Azərbaycan.** - 2013. - 13 aprel. - № 64. - S. 6.

* * * *

- 45. В Баку состоялось первое заседание Женской организации Международной конференции политических партий Азии // Бакинский рабочий.** - 2013. - 6 апреля. - № 60. - С. 4.

BEYNƏLXALQ HÜQUQDA İNSAN HAQLARI

46. **Bədəlov, Əliqismət.** Azərbaycanın Avropa Şurasına tamhüquqlu üzv olması demokratik proseslərin inkişafında yeni mərhələnin əsasını qoydu / Ə. Bədəlov // *Xalq qəzeti*. - 2013. - 17 yanvar. - № 10. - S. 4.
47. **Əliyev, Əmir.** "Freedom House" tərəfindən təqdim edilən hesabat beynəlxalq əməkdaşlıq siyasətinə və beynəlxalq hüquq normalarına tamamilə ziddir / Ə. Əliyev // *Azərbaycan*. - 2013. - 25 yanvar. - № 17. - S. 3.
48. **Bədəlov, Əliqismət.** Almaniya insan hüquq və azadlıqlarının kobud şəkildə pozulması BMT-də kəskin pislənildi: Almaniyalı hüquq müdafiəçiləri öz ölkələrində insan haqlarının pozulmasına və irqçilik təzahürlərinə görə üzr istəməyə məcbur oldular / Ə. Bədəlov // *Xalq qəzeti*. - 2013. - 30 aprel. - № 91. - S. 6.

* * * *

49. **Аббасов, Тофик.** Муки лжедемократии и пробирочный контент / Т. Аббасов // *Бакинский рабочий*. - 2013. - 28 марта. - № 53. - С. 2. - Азербайджан, будучи членом Совета Европы вынужден периодически отвлекаться на необоснованные претензии таких организаций, как «Freedom House», «Amnesty International», «Европейская инициатива стабильности» ЕИС и других .
50. **Аббасов, Тофик.** Грани Евроцентризма: демократический фундаментализм / Т. Аббасов // *Бакинский рабочий*. - 2013. - 13 февраля. - № 28. - С. 4.

İNSAN HÜQUQLARI SAHƏSİNDƏ YENİ STRATEGİYALARIN BANISI

Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası qəbul edildikdən sonra, ölkədə bu sahədə demokratik, hüquqi islahatların həyata keçirilməsi və insan hüquqlarının səmərəli təmini məqsədilə institusional mexanizmlər sistemi yenidən qurulmuşdur.

Bu sahədə atılan ən mühüm addımlardan biri ötən il fəaliyyətinin 10 ili tamam olan Ombudsman təsisatının yaranması oldu. Bu təsisatın yaranması bilavasitə ümummilli liderimizin adı ilə bağlıdır.

Ombudsman institutunun yaradılması və fəaliyyəti dövlət və vətəndaş, hakimiyyətə malik şəxslər, yeni idarə edənlər və idarə olunanlar arasında münasibətlərdə yeni bir başlanğıcın əsasını qoydu.

28 dekabr 2001-ci il tarixdə Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) haqqında Konstitusiya Qanununun qəbul edilməsi insan hüquqları sahəsində həqiqətən böyük dönüş nöqtəsi oldu. Qanunun konstitusiya statuslu olması dövlətin bu təsisatın fəaliyyətinə, ümumilikdə isə insan hüquqlarının müdafiəsi işinə verdiyi böyük önəmin göstəricisi olaraq qiymətləndirilməlidir ki, Konstitusiya qanunları qanunvericilik sisteminin əsasını təşkil edir və ali qanun olan Konstitusiyanın ayrılmaz hissəsidir.

Beləliklə, mühüm əhəmiyyətə malik olan tarixi hadisələrin xronoloji ardıcılığına diqqət yetirdikdə, 2001-ci ilin yanvarın 25-də Avropa Şurasına üzv olduq, dekabrın 25-də Avropa İnsan Hüquqları Konvensiyasına qoşulduq və 3 gündən sonra dekabrın 28-də isə Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili (Ombudsman) haqqında ilk Konstitusiya statuslu qanun qəbul olundu, bununla da Ombudsman təsisatının hüquqi bazasının özülü qoyuldu.

Ombudsman haqqında Konstitusiya Qanunu hazırda yeni redaksiyada qüvvədədir. Qanunun üstünlüklərindən biri ondan ibarətdir ki, o, Müvəkkili preventiv səlahiyyətlə təminatlandırır. Yəni, Müvəkkil nəinki Konstitusiyada və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə təsbit olunmuş və dövlət və yerli özünüidarə orqanları, vəzifəli şəxslər tərəfindən pozulan insan hüquqları və azadlıqlarını bərpa edir, həmçinin qanuna edilən son əlavə və dəyişiklərə görə insan hüquqları pozuntularının qarşısının alınması səlahiyyətlərinə malikdir.

Qanuna edilən yeni əlavə və dəyişikliklərdən biri də işgəncə əleyhinə milli preventiv mexanizmin (MPM) fəaliyyəti ilə bağlıdır.

2 dekabr 2008-ci il tarixdə ölkəmiz tərəfindən ratifikasiya edilən İşgəncə əleyhinə BMT Konvensiyasının Fakültativ Protokolunun icrasının təmin edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 13 yanvar 2009-cu il tarixli sərəncamı ilə adıçəkilən sənəddə nəzərdə tutulmuş MPM funksiyalarını yerinə yetirən təsisat qismində Müvəkkil müəyyən edilmişdir. Qanunda Müvəkkilin Aparatında yaradılan Milli preventiv qrupun (MPQ) səlahiyyətləndirilməsi, bu qrupun üzvlərinə dair tələblər, onların toxunulmazlığının təminatları və digər əhəmiyyətli məsələlər təsbit edilmişdir. Qanuna görə, Müvəkkil işgəncənin və digər qəddar, qeyri-insani və ya ləyaqəti alçaldan rəftarın və ya cəzanın qarşısını almaq məqsədi ilə saxlanılan şəxslərin öz iradəsi ilə tərk edə bilmədiyi yerlərə müntəzəm surətdə və ya zəruri saydığı istənilən halda baş çəkir.

MPM qismində fəaliyyətə dair iki ili (2009–2010) əhatə edən ilk hesabat, həmçinin 2011-ci il üzrə hesabat Azərbaycan və ingilis dillərində hazırlanaraq çap olunmuşdur. 2012-ci il üzrə də müvafiq hesabat artıq hazırlanmışdır.

Yeni əlavə və dəyişikliklərə əsasən Müvəkkil 30 sentyabr 2005-ci il tarixli “İnformasiya əldə etmək haqqında” qanunun icrasına nəzarəti həyata keçirir.

Bununla bağlı heç bir ayrı-seçkiliyə yol vermədən çoxsaylı KİV təmsilçiləri, dövlət qurumlarının mətbuat xidmətlərinin nümayəndələri, həmçinin qeyri-hökumət təşkilatları ilə məsləhətləşmələr keçirilir və hazırda da bu proses davam etməkdədir.

Azərbaycan Respublikası Prezidenti cənab İlham Əliyevin 5 sentyabr 2012–ci il tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Açıq Hökumətin təşviqinə dair 2012–2015–ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planı”nda “İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinin icrasına nəzarətin həyata keçirilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə Müvəkkilinin (Ombudsmanın) Aparatının strukturunun təkmilləşdirilməsi nəzərdə tutulmuşdur.

Fəaliyyəti dövründə Azərbaycan Ombudsman təsisatı işi ilə cəmiyyətə öz yeniliklərini, müsbət təcrübəsini və təşəbbüslərini də gətirmişdir. İstər dövlət qurumlarının və vəzifəli şəxslərin, istərsə də cəmiyyətin ayrı–ayrı fərdlərinin, o cümlədən hüququ pozulmuş şəxslərin insan hüquqları məfhumuna yanaşma tərzində dəyişmişdir. Müvəkkilin tövsiyəsi ilə ilk dəfə olaraq bir çox dövlət qurumlarının strukturu təkmilləşmiş, insan hüquqları bölmələri yaradılmış, bu isə öz növbəsində səmərəli idarəetmənin formalaşmasına gətirib çıxarmışdır.

Yeniliklərdən biri də Azərbaycan Respublikasında İnsan Hüquqlarının Müdafiəsi üzrə Milli Fəaliyyət Planı və Milli Fəaliyyət Proqramı üzrə “ictimai dinləmələr”lə bağlıdır. Belə ki, qeyd olunan sənədlərin icrasının monitorinqi məqsədilə ölkənin hər bir şəhər və rayonunda millət vəkillərinin, yerli icra hakimiyyəti, məhkəmə və digər hüquq–mühafizə orqanlarının, bələdiyyələrin, yerli QHT–lərin, KİV–lərin, o cümlədən milli azlıqların yerli icmalarının nümayəndələrinin iştirakı ilə ictimai dinləmələr keçirilmişdir. Ölkəmiz üçün yenilik olan ictimai dinləmələr iştirakçıların böyük fəallığı şəraitində keçmiş və böyük marağa səbəb olmuşdur. Məhz ictimai dinləmələr nəticəsində bu sənədlərin səmərəli icrası, həmçinin ictimai dinləmələrdə insanların öz fikir və təkliflərini sərbəst surətdə ifadə etməsi, bütün hüquqların hər bir kəsə heç bir ayrı–seçkililiyə yol verilmədən məxsusluğu fikrinin möhkəmlənməsi, bütövlükdə demokratik, layiqli idarəetmənin təkmilləşməsinə xidmət edir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin müvafiq Sərəncamı ilə Müvəkkilin də təklifi nəzərə alınmaqla 18 iyun tarixi Azərbaycanda insan hüquqları günü kimi təsdiq olunmuş və buna uyğun olaraq hər il 18 may–18 iyun tarixi “insan hüquqları ayı” elan olunur və aylıq çərçivəsində həm dövlət qurumları, həm də vətəndaş cəmiyyəti institutları tərəfindən silsilə tədbirlər həyata keçirilir;

Qarşılıqlı əməkdaşlıq münasibətləri yalnız dövlət orqanları ilə deyil, QHT–lər, ictimaiyyətlə, vətəndaş cəmiyyəti ilə səmərəli əməkdaşlıq şəraitində qurmağa xüsusi diqqət yetirilmiş və bu əməkdaşlığı daha faydalı və məqsədyönlü etmək, müntəzəm davam etdirmək üçün insan hüquqlarının müdafiəsi sahəsində ixtisaslaşan dövlət orqanları təcrübəsində ilk dəfə olaraq Ombudsmanın yanında müstəqil Ekspertlər Şurası yaradılmışdır. O cümlədən, əhalinin müxtəlif təbəqələrinin hüquqlarının daha etibarlı təmin edilməsi məqsədilə ayrı–ayrı sahələr (qadın, uşaq, ahıl, əlil, qaçqın və məcburi köçkünlər, məhkumlar, hərbi qulluqçular və b.) üzrə ixtisaslaşmış müşavirlər fəaliyyət göstərir.

Ombudsman təsisatının gətirdiyi digər mühüm yenilik xarici əlaqələr sahəsində fəaliyyətlə bağlıdır. Buraya universal və regional beynəlxalq təşkilatlarla (o cümlədən BMT–nin ixtisaslaşdırılmış təsisatları ilə) əməkdaşlıq və qarşılıqlı əlaqələrin inkişaf etdirilməsi, insan hüquqlarının təmin olunması sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla birgə layihələrin həyata keçirilməsi, Azərbaycan Respublikasının BMT–nin müqavilə komitələrinə təqdim olunan hesabatların hazırlanmasında iştirak, əlavə və alternativ məruzələrin hazırlanması və aidiyyəti üzrə təqdim olunması, ombudsman təsisatının ən yüksək “A” statusuna layiq görülməsi, bir sıra nüfuzlu təşkilatlara (Beynəlxalq və Avropa Ombudsmanlar İnstitutları, Asiya Ombudsmanlar Assosiasiyası və s.) üzvlük, hər il Bakıda müxtəlif ölkələrin ombudsmanlarının iştirakı ilə artıq bir ənənə halını almış Ombudsmanların Beynəlxalq Bakı Forumunun keçirilməsi, bu forumlar çərçivəsində bəyannamələrin qəbul edilməsi, BMT–nin İnsan Hüquqları Şurası ilə əməkdaşlıq, Şuranın sessiyalarında iştirak, xüsusi bəyanatlarla çıxış edilməsi və bu bəyanatların rəsmi sənəd kimi qeydiyyatdan keçməsi və bu kimi digər işləri aid etmək olar.

Yeniliklər sırasında iştirak etdiyimiz beynəlxalq proqramları qeyd etmək lazımdır. Beynəlxalq əlaqələrimiz sırasında Avropa Birliyi ilə münasibətlər xüsusi önəm daşıyır. Bu əməkdaşlıq əlaqələri kontekstində Avropa Birliyinin Şərq tərəfdaşlığı və Twinning layihələrində aktiv iştirak edirik. Bununla yanaşı, Avropa Birliyinin TAİEX proqramının da iştirakçısıyıq və bu proqram çərçivəsində 2011-ci ilin oktyabr ayında "Ombudsmanın Regional Mərkəzlərinin imkanlarının artırılması" mövzusunda trening–seminar keçirilmişdir. Twinning üzrə tərəfdaşımız Almaniya İnsan Hüquqları İnstitutu olmuşdur. Cənubi Qafqazda ilk dəfə olaraq Azərbaycanda tətbiq olunmuş "Twinning Light" layihəsi uğurla həyata keçirilmiş, faydalı təcrübə mübadiləsi aparılmışdır. Ombudsman Avropa Birliyinin Şərq Tərəfdaşlığı təşəbbüsündə də fəal iştirak etməkdədir və burada tərəfdaşımız Polşa ombudsman təsisatıdır. Bu layihə çərçivəsində Azərbaycan Ombudsman Aparatının və Polşa Ombudsman təsisatının bir neçə əməkdaşının iştirakı ilə 2011-ci ilin may ayında Varşavada, 2011-ci ilin oktyabr ayında isə Bakıda birgə görüşlər keçirilmiş və həmin görüşlərdə işgəncələrə qarşı mübarizə üzrə milli preventiv mexanizmlərin fəaliyyəti, ayrı–seçkiliklə mübarizə, cinayət qurbanlarına hüquqi, psixoloji, təşkilati və maliyyə dəstəyinin göstərilməsi, insan hüquqlarının müdafiəsi işində yeni texnologiyalardan istifadə imkanları mövzularında müzakirələr aparılmış, bununla bağlı gələcək əməkdaşlıq perspektivləri müzakirə olunmuşdur. Hal–hazırda bu istiqamətdə fəaliyyətimiz davam edir.

Azərbaycan Ombudsman təsisatı 2011-ci ildə Asiya Ombudsmanlar Assosiasiyasına institusional üzv seçilmişdir.

Ombudsman təsisatı aidiyyəti dövlət qurumlarının və əlilliyi olan şəxslərin təmsil olunduğu QHT–lərin də təklifləri nəzərə alınmaqla "Əlillərin hüquqları haqqında" Konvensiya üzrə müstəqil monitoring mexanizminin funksiyalarını yerinə yetirən müstəqil milli insan hüquqları təsisatı qismində müəyyən edilmişdir. UNİCEF–in dəstəyi ilə əlillərin hüquqları üzrə BMT komitəsinə təqdim edilməsi üçün paralel məruzə hazırlanmışdır.

Həqiqətən də, dövlətin siyasi iradəsi, dəstəyi olmasa heç bir ölkədə ombudsman səmərəli fəaliyyət göstərə bilməz.

Fərəhli haldır ki, ümummilli liderimizin insan hüquq və azadlıqlarının qorunması sahəsində müəyyən etdiyi müdrik və uzaqgörən siyasi xətt bu gün Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilir.

Belə ki, əsası Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş davamlı, ardıcıl proseslər, yeni strategiyalar, konseptual yanaşma, milli fəaliyyət planı və proqramları üzərində qurulmuş çoxsaylı praktiki tədbirlər həm normativ hüquqi bazanın təkmilləşməsi, həm də bunların həyata keçirilməsini təmin etmək üçün yeni mexanizmlərin yaranması və daha da təkmilləşdirilməsi öz müsbət nəticələrini verməkdədir.

Böyük ehtiram hissi ilə xatırlamaq istərdim ki, Prezident Heydər Əliyev öz şəxsi keyfiyyətləri ilə hər kəsə nümunə idi. Bu gün biz müstəqil respublikamızda sabitlik, əmin–amanlıq mühitində yaşayırsaq, Azərbaycanın müstəqilliyi daimi, dönməz və əbədidirsə, bu, Heydər Əliyevin müstəsna xidmətləri sayəsində mümkün olmuşdur. Bu gün Azərbaycan dünya birliyinin tamhüquqlu üzvü kimi tanınırsa, dünya integrasiya proseslərində fəal iştirak edərsə, bu, dahi şəxsiyyət Heydər Əliyev siyasi uzaqgörənliyi və qüdrətinin təzahürüdür.

Təbii ki, ulu öndərin siyasi irsinin öyrənilməsi hansısa konkret zaman çərçivəsi ilə məhdudlaşdırıla bilməz. Bu mənada Azərbaycanın müasir tarixində özünəməxsus yeri olan Heydər Əliyev ideyaları hələ uzun illər qəlblərdə yaşayacaq, bu dahi şəxsiyyətin xalqımız qarşısındakı müstəsna xidmətlərinin ictimai–siyasi mahiyyəti gələcəkdə də tədqiqatçılar tərəfindən diqqət mərkəzində saxlanılacaqdır.

Heç də təsadüfi deyildir ki, əsası ulu öndər tərəfindən qoyulmuş uzunmüddətli yüksəliş strategiyalarının reallaşdırılması nəticəsində ötən dövr ərzində Azərbaycan daha da inkişaf etmiş, yeni–yeni regional proqramlar, Azərbaycanın hərtərəfli, daha dinamik inkişafı, xoşbəxt gələcəyimiz naminə islahatlar həyata keçirilmiş və bu proses sürətlə davam etməkdədir.

Bu islahatların məntiqi davamı olaraq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 28 dekabr 2006–cı il tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasında İnsan Hüquqlarının Müdafiəsi üzrə Milli Fəaliyyət Planı (MFP) təsdiq edilmişdir.

Lakin zaman dəyişdikcə hər yeni inkişaf mərhələsi insan hüquqlarının təmin olunması sahəsində yeni məqsədlər, prioritetlər, problemlər və onların həlli məsələlərini doğurur ki, bu da yeni islahatların zəruriliyini gündəmə gətirir.

Odur ki, insan hüquq və azadlıqlarının daha səmərəli təmini istiqamətində yeni prioritetlər nəzərə alınaraq, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin səmərəliliyinin artırılması hüquq mədəniyyətinin inkişaf etdirilməsi, normativ–hüquqi bazanın və hüquq müdafiə sisteminin təkmilləşdirilməsi istiqamətində tədbirlərin davamlılığının təmin edilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 27 dekabr 2011–ci il tarixli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikasında insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsinin səmərəliliyini artırmaq sahəsində ilk Milli Fəaliyyət Proqramı təsdiq edilmişdir.

Sevindirici haldır ki, Avropa Şurasının Baş katibi T.Yaqlandın ölkə başçısına ünvanladığı məktubda qeyd olunan Proqramın təsdiq edilməsi alqışlanır və mühüm əhəmiyyətli sənəd kimi dəyərləndirilir.

Ölkəmizdə səfərdə olan xarici nümayəndə heyətləri də, o cümlədən AŞPA Monitoring Komitəsinin həmməruzəçiləri C.D.Qrex və P.Aqramunt, Avropa Şurasının İnsan hüquqları üzrə Komissarı N.Müjneks, həmçinin digər nüfuzlu beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri və beynəlxalq ekspertlər də Ombudsmanla görüşdə belə bir Proqramın qəbulunu alqışlamışlar. Yeni insan hüquqları üzrə dövlət Proqramı ölkədə insan hüquq və azadlıqlarının təmin olunmasını sözün əsl mənasında keyfiyyətə tam yeni mərhələyə qaldırmışdır.

Çoxşaxəli problemləri özündə ehtiva edən bu Proqram insan hüquqlarının müdafiəsinin səmərəliliyinin artırılmasının əsas istiqamətlərini də müəyyən etmişdir: Normativ–hüquqi bazanın təkmilləşdirilməsi; Əhəlinin müxtəlif qruplarının hüquqlarının müdafiəsi; Dövlət orqanlarının fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi; İnsan hüquqları sahəsində tədris, elmi–analitik və maarifləndirmə tədbirləri; İnsan hüquqları sahəsində beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq; çox önəmlidir ki, bu sənəddə Milli Fəaliyyət Proqramının həyata keçirilməsinin icra mexanizmi əlaqələndirilməsi, monitoringi və qiymətləndirilməsi də özünə yer tapmışdır.

Proqramın icrasına müstəqil monitoring mexanizmi qismində isə Azərbaycan Respublikasının İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili müəyyən edilmişdir.

Həyata keçirilməsi nəzərdə tutulan tədbirlərin geniş əhatəliliyinə və öz praktiki əhəmiyyətinə görə bu qəbildən olan digər proqramlardan kifayət qədər fərqlənən belə bir Milli Fəaliyyət Proqramının səmərəli icrasına nail olmaq böyük təşkilatçılıq işi, dövlət qurumları, QHT–lərin və icmaların davamlı, mütəşəkkil və müntəzəm əməkdaşlığını tələb edir.

Göründüyü kimi, Azərbaycanda insan hüquqlarının inkişafına və təkmilləşdirilməsinə daim böyük diqqət yetirilir və ölkə prezidentinin yürütdüyü siyasət məhz insan hüquq və azadlıqlarının səmərəli təmininə xidmət edir.

Ölkəmizin ildən–ilə daha da yüksək tempə iqtisadi inkişafı qarşıya qoyulan ən mürəkkəb və çətin vəzifələrin öhdəsindən gəlməyə imkan yaradır. Hüquqi, demokratik, dünyəvi dövlət quruculuğu, vətəndaş cəmiyyəti yaradılması, bazar iqtisadiyyatının bərqərar edilməsi məqsədi ilə genişmiqyaslı islahatlar davam etdirilir. İnsan hüquqları və azadlıqları etibarlı surətdə təmin edilir, ölkəmizin Avropa xalqları ailəsində nüfuzu ilbəl artır.

Azərbaycanın yeni–yeni uğurları, həyata keçirilən islahatlar, beynəlxalq nüfuzu, BMT Təhlükəsizlik Şurasına qeyri–daimi üzv seçilməsi davamlı inkişafa və insan hüquqlarının etibarlı təmininə xidmət edən məqsədyönlü fəaliyyətin nəticəsidir.

Hazırda Azərbaycan yeni inkişaf mərhələsinə qədəm qoyur. Bu mərhələnin əsas hədəfi insan hüquqlarının daha səmərəli təmini, əhəlinin rifahının layiqli, qabaqcıl beynəlxalq standartlara uyğun səviyyəyə çatdırılması, habelə elmin, mədəniyyətin inkişafında, ictimai həyatın bütün istiqamətlərində yeni nailiyyətlərin əldə olunmasıdır.

Dünyada yaranmış yeni şərait qarşıya yeni vəzifələr qoyur. Məhz bu vəzifələrin həyata keçirilməsi baxımından ölkə başçısının 2020–ci ilədək dövr üçün ölkənin perspektiv inkişaf hədəf və istiqamətlərini müəyyənləşdirmək və onların gerçəkləşdirilməsini təmin etmək məqsədi ilə 2012–ci il 29 dekabr tarixli Fərmanı ilə təsdiq edilmiş “Azərbaycan 2020: Gələcəyə Baxış” İnkişaf Konsepsiyası mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin cəmiyyətdə ictimai–siyasi sabitliyin möhkəmləndirilməsi, demokratiyanın inkişafı, vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının qorunması istiqamətindəki fəaliyyəti nəticəsində bu gün Azərbaycan hüquqi dövlət ideyasının reallaşdığı, şəxsiyyət, vətəndaş və cəmiyyət münasibətlərinin demokratik prinsiplərə əsaslandığı, müxtəlif millətlərin dilinin, dininin, mədəniyyətlərinin qovuşması nəticəsində yaranmış, tolerantlıq prinsiplərinə sadıq, intellektual mühitin formalaşdığı bir məkana çevrilmişdir.

Heydər Əliyev dühasının bəhrələri bu gün bütün sahələrdə aşkarlıqla görünür. Bu bizim iqtisadi inkişaf tariximizdə görünməmiş sıçrayışda, sosial problemlərin həllində, insan hüquq və azadlıqlarının təmin olunması sahəsində əldə olunmuş nailiyyətlərdə öz təzahürünü tapır. Beləliklə, ölkənin hər bir vətəndaşının heç bir ayrı–seçkiliyə yol vermədən siyasi, iqtisadi, sosial mədəni və digər hüquqlarının təmin olunması üçün real şərait yaradılmışdır. Bu isə istər ölkə əhalisi, istərsə də beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən rəğbətlə qarşılanır.

2003–cü ildən hazırkı vaxta kimi ümumi daxili məhsul üç dəfə, qeyri–neft ümumi daxili məhsulu isə 2,4 dəfə artmış, strateji valyuta ehtiyatları isə 28,8 dəfə artaraq 46 milyard dolları ötmüşdür.

2004–2008 və 2009–2013–cü illəri əhatə edən regionların sosial–iqtisadi inkişaf proqramlarının uğurlu icrası nəticəsində 100–dək sənaye müəssisəsi istifadəyə verilmiş, 1 milyon 200 min, o cümlədən 2012–ci ildə 93 mini daimi olmaqla, 117 min yeni iş yeri açılmış, işsizliyin səviyyəsi aşağı düşərək 5,2 faiz, yoxsulluğun səviyyəsi 7,6 faizdən enərək 6 faiz, orta aylıq əmək haqqı isə 9,1 faiz artaraq, 391,4 manat təşkil etmiş, 268 məktəb, 62 bağça, 40 səhiyyə, 27 idman, 29 mədəniyyət və digər sosial obyektlər tikilmiş və ya əsaslı təmir olunmuşdur.

Dünya Bankının hesabatlarında biznesin aparılması üçün Azərbaycan yüksək yerlərdə qərar tutmuşdur. Dünya İqtisadi Forumunun – “Doing Business–2013” hesabatında ölkəmiz dünyanın 50 ən rəqabətqabiliyyətli iqtisadiyyatları qrupuna daxil olaraq 46–cı yerə qalxmış, MDB respublikaları arasında isə birincilik mövqeyini saxlamışdır.

Yeri gəlmişkən qeyd edək ki, insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsində mühüm vasitə olan, ulu öndərin banisi olduğu Ombudsman təsisatında 19 aprel 2013–cü il tarixdə ümummilli lider Heydər Əliyevin anadan olmasının 90–ci ildönümünə həsr olunmuş “Heydər Əliyev və müstəqil Azərbaycanda insan hüquqlarının inkişafı” mövzusunda elmi–praktiki konfrans keçirilmişdir. Tədbirdə Milli Məclisin deputatları, həmçinin digər dövlət qurumları, qeyri–hökumət təşkilatlarının nümayəndələri və KİV təmsilçiləri iştirak etmişlər.

Müvəkkil bu il xalqımızın ulu öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 90 illiyini böyük təntənə ilə qeyd etdiyini, dünya şöhrətli ictimai–siyasi və dövlət xadiminin Azərbaycanın dövlətçilik tarixində göstərdiyi əvəzsiz xidmətləri diqqətə çatdıraraq, onun xalqını ən çətin vəziyyətlərdən çıxardığını, düzgün yol göstərdiyini, taleyüklü məsələlərin həllində daim müdrik məsləhətçi kimi çıxış etdiyini bildirmişdir.

Ombudsman “Heydər Əliyev insan hüquqları sahəsində yeni strategiyaların banisidir” mövzusunda məruzəsində qeyd etmişdir ki, ümummilli liderin həyata keçirdiyi məqsədyönlü siyasətin məntiqi nəticəsi olaraq, ölkəmizdə sabitlik bərqərar olunmuş, insan hüquq və azadlıqlarını müdafiəsi istiqamətində mühüm islahatlar həyata keçirilmişdir. Öz müstəqilliyini bərpa etmiş və hüquqi, demokratik dövlət quruculuğu yolunu tutan Azərbaycan Respublikasında həyata keçirilmiş müərəqqi dəyişikliklərin məhz Prezident Heydər Əliyevin adı ilə bağlı olduğu, onun respublikamızın hər bir sahəsinin, iqtisadiyyat, elm, təhsil və mədəniyyətinin inkişafına, o

cümlədən insan hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi və təmininə böyük diqqət göstərdiyi vurğulanmışdır.

Elmi–praktiki konfransda Milli Məclisin deputatı, yazıçı–publisist E.Axundova “Heydər Əliyev: Liderliyin fenomeni”, Milli Məclisin İqtisadi siyasət komitəsinin sədri, akademik Z.Səmədzadə “Azərbaycan dövlətinin uzunmüddətli inkişafında Heydər Əliyev strateqiyaları”, ədliyyə nazirinin müavini V.Zahirov “Ümummilli lider Heydər Əliyev və Azərbaycan ədliyyəsinin təşəkkülü”, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini S.Qəhrəmanova “Heydər Əliyev və dövlət qadın siyasəti” Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında QHT–lərə Dövlət Dəstəyi Şurasının sədri, millət vəkili A.Quliyev “Heydər Əliyev siyasətində vətəndaş cəmiyyəti”, Baş Prokurorluğun idarə rəisi, N.Hüseynov “Ümummilli liderin Azərbaycan prokurorluğunun inkişafındakı müstəsna rolu”, Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini G.Fərhadov “Ulu öndər Heydər Əliyevin qaçqın və məcburi köçkünlərə diqqət və qayğısı”, DİN–in idarə rəisi F.Quliyev “Daxili işlər orqanlarının formalaşmasında ümummilli liderin rolu” mövzularında məruzələr etmiş, xalqımızın böyük oğlunun nəcib əməllərinin, parlaq ideyalarının həmişəyaşarlığını vurğulamışlar.

90 illik yubileyini qeyd etdiyimiz ulu öndər Heydər Əliyevin siyasəti nəticəsində əsası qoyulmuş inkişaf strategiyalarını uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyevin tərəqqi və quruculuq ideyalarının öz əksini tapdığı “Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyasında müəyyən edilmiş hədəflər bir daha göstərir ki, bütün sahələri əhatə edən irimiqyaslı tədbirlərin həyata keçirilməsi bundan sonra da ölkəmizin davamlı inkişafını və vətəndaşlarımızın sosial–iqtisadi vəziyyətinin yaxşılaşmasını və bununla da bütövlükdə insan hüquqlarının səmərəli müdafiəsini təmin edəcəkdir.

Prof. Elmira Süleymanova,
Azərbaycan Respublikasının
İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkili
(Ombudsman)

“Respublika”.- 2013.- 21 aprel.- S. 2.

UŞAQLARIN HÜQUQLARININ QORUNMASI DÖVLƏT SİYASƏTİNİN PRIORİTET İSTİQAMƏTLƏRİNDƏNDİR

İyunun 1-i bütün dünyada Uşaqların Beynəlxalq Müdafiəsi Günü kimi qeyd olunur. Bu, təsadüfi deyil, çünki müasir dövrdə uşaqların problemlərinin həlli, onların hüquqlarının qorunması ən aktual məsələlərdən biridir. Uşaqların yüksək qayğı ilə əhatə olunması, əlverişli mənəvi və sosial mühitdə böyüməsi üçün zəruri şəraitin yaradılması, onların şəxsiyyət kimi formalaşması əsas ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş dövlət uşaq siyasətinin prioritet istiqamətlərindən birini təşkil edir.

Son illər bu sahənin fəaliyyətini tənzimləyən milli qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi məqsədilə ardıcıl işlər aparılır, respublikamız uşaq hüquqlarının təminatı ilə bağlı bir sıra beynəlxalq sazişlərə, konvensiyalara qoşulur. BMT-nin Baş Məclisi 1989-cu il noyabrın 20-də "Uşaq hüquqları haqqında Konvensiya" qəbul etmişdir. Dünyanın əksər ölkələri, o cümlədən Azərbaycan Respublikası bu konvensiyaya qoşulmuşdur. Burada uşaqların bir çox hüquqları müəyyən edilmişdir. Onlar fikir, vicdan, din azadlığına, rəyini ifadə etmək, şəxsi həyat hüququnun müdafiə olunmasına, müxtəlif mənbələrdən, informasiyalardan istifadə etmək, laqeyd rəftar hallarından qorunmaq, fiziki, əqli, mənəvi, əxlaqi, sosial inkişafı üçün lazımi şəraitə, istirahət, asudə vaxt və mədəni həyatda iştirak etmək və s. hüquqlara malikdirlər.

Ümummilli lider Heydər Əliyev uşaq hüquqlarının müdafiəsinin davamlılığı, onun məzmununun zənginləşdirilməsi məqsədilə 1998-ci il avqustun 24-də "Uşaq hüquqları haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun təsdiqi ilə bağlı xüsusi fərman imzalamışdır. Qanunun 3-cü maddəsində göstərilir ki, "uşaqlar barəsində dövlət siyasəti hər bir uşağın zəruri maddi və məişət şəraitində böyüyüb tərbiyə olunmasının, mütərəqqi tələblər əsasında təhsil almasının, layiqli vətəndaş kimi formalaşmasının təmin edilməsinə yönəldilir". Qanunda uşaqların hüquq bərabərliyi, vicdan, söz və məlumat azadlığı, yaşamaq və inkişaf etmək, tərbiyə almaq, şərəf və ləyaqətinin müdafiəsi hüquqları da xüsusi vurğulanır.

Hazırda ulu öndərin siyasi xəttini uğurla davam etdirən Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev uşaq dövlət siyasəti ilə bağlı silsilə fərman və sərəncamlar imzalamışdır. "Ümumtəhsil məktəblərinin informasiya və kommunikasiya texnologiyaları ilə təminatı Proqramı"na əsasən məktəblərimiz müasir kompyuter və digər İKT avadanlığı ilə təchiz edilmişdir. Prezidentin 2006-cı il 16 aprel tarixli sərəncamı ilə təsdiq olunmuş "Xüsusi istedadla malik olan uşaqların (gənclərin) yaradıcılıq potensialının inkişafı üzrə Dövlət Proqramı (2006-2010-cu illər)" ölkənin istedadlı məktəblilərinin aşkar olunmasına və onlara öz istedadlarını inkişaf etdirmək üçün geniş şəraitin yaradılmasına təminat vermişdir. Dövlətin yeritdiyi sosial-siyasi xətt içərisində regionların sosial-iqtisadi inkişafının dövlət proqramları xüsusi qeyd olunmalıdır. Biz bilirik ki, hər bir bölgənin iqtisadi qüdrəti onun insanların rifah halının yaxşılaşdırılmasının göstəricisidir. Bu da böyüməkdə olan nəslin mənəvi və fiziki cəhətdən sağlam inkişafına geniş şərait yaradır. Hazırda regionlarda müasir standartlara uyğun, hər cür avadanlıqlarla təhciz edilmiş milli olimpiya mərkəzləri, idman məktəbləri, sağlamlıq ocaqları inşa olunmuşdur. Ona görə də uşaqların idmana cəlb edilməsi məsələsinə xüsusi diqqət yetirilir. Bu gün dövlət bütün məktəbliləri pulsuz dərsliklər və dərs vəsaitləri ilə təchiz edir. Qaçqın və məcburi köçkün uşaqları ali məktəblərə daxil olarkən ödənişdən azad olunur, ədəbi-bədii, musiqi, rəsm yarışları keçirilir. Məktəblərimizin kitab fondu ölkə rəhbərinin sərəncamı ilə çap olunmuş yeni əsərlərlə zənginləşdirilir.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin "Uşaqlar yaxşı məktəblərdə oxumalı, müəllimlər də yaxşı məktəblərdə işləməlidir" tələbi ölkədə real tətbiqini tapır. Bu işdə Heydər Əliyev Fondunun və onun prezidenti, UNESCO və İSESCO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın irəli sürdüyü təşəbbüslər, görülməli işlər ictimaiyyət tərəfindən rəğbətlə qarşılanır. Heydər Əliyev Fondu uşaqların problemlərinə böyük diqqətlə yanaşır, onların hərtərəfli inkişafı, keyfiyyətli təhsil, yüksək standartlara cavab verən tibbi xidmətlərlə təmin olunması istiqamətində önəmli layihələr həyata keçirir.

"Yeniləşən Azərbaycana yeni məktəb" çərçivəsində yüzlərlə təhsil ocaqları tikilib istifadəyə verilmişdir. "Uşaq evləri və internat məktəblərinin inkişafı proqramı" və "Məktəbəqədər uşaq tərbiyə müəssisələrinin yenidən qurulması" layihəsi çərçivəsində 100-dək körpələr evi, bağça və internat məktəbi əsaslı təmir olunmuşdur. Uşaq evləri və internat yetirmələrinin sosial-psixoloji reabilitasiyasına imkan yaradacaq resurs mərkəzinin yaradılması, "Kor və zəif görən uşaqlar üçün informasiya-kommunikasiya texnologiyalarına çıxışın təmin edilməsi", "Təhsilə dəstək" və "İnklüziv təhsil" proqramlarının həyata keçirilməsi Fondun xidmətləri sırasında xüsusi vurğulanmalıdır. Fondun prezidenti kimsəsiz və yetim uşaqlara, fiziki sağlamlığında problemi olanlara xüsusi yardım göstərir. Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə həyata keçirilən "Diabetli uşaqlara ən yüksək qayğı" və "Talassemiyasız həyat naminə" layihələri cəmiyyətin diqqətinin uşaqların sağlamlığına yönəldilməsi baxımından müstəsna əhəmiyyət daşıyır.

1999-cu il avqustun 30-da ümummilli lider Heydər Əliyevin fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Validənlərini itirmiş və valideyn himayəsindən məhrum olmuş uşaqların sosial müdafiəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu adıçəkilən məzmunu uyğun olaraq 23 yaşınadək şəxslərin sosial müdafiələri üzrə dövlət təminatını müəyyən edir. Fərmanın icrasından ötən 14 il ərzində ölkədə böyük işlər həyata keçirilmiş, yeni layihələr reallaşdırılmışdır. Prezident İlham Əliyevin 2006-cı il martın 29-da təsdiqlədiyi "Azərbaycan Respublikasında dövlət uşaq müəssisələrində uşaqların ailələrə verilməsi (de-institusionalizasiya) və alternativ qayğı Dövlət Proqramı" bu baxımdan xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Proqramın məqsədi uşaq müəssisələrindəki uşaqların ailələrə verilməsini təmin etmək və onların həmin müəssisələrə verilməsinə şərait yaradan amilləri aradan qaldırmaq olmuşdur. Proqram eyni zamanda xüsusi qayğıya ehtiyacı olanların sağlam cəmiyyətə qovuşmasını, isti ailə mühiti ilə əhatə olunmasını nəzərdə tutur.

Son zamanlar sosial həyatda baş verən inkişaf tərbiyə sisteminin gələcəyini müəyyən edən müsbət irəliləyişlər kimi qeyd olunur. Təhsil sistemində tətbiq edilən yeniliklər, xüsusilə texnologiya sistemlərinin yaradılmasına sosial tələbatı artırmışdır. Cəmiyyətdə keyfiyyətli təhsil özünü təsdiqləmiş, sağlam həyat tərzini və milli-mənəvi dəyərlərə meyil güclənmişdir. Təhsil müəssisələrində uşaqların qidalanmaları, sağlamlıqlarının qorunması yaxşılaşdırılmış, yay düşərgələrində onların səmərəli istirahətinin təşkilinə başlanmışdır.

Təhsilin məzmun və formasının seçilməsi, istedadlı uşaqların yaradıcılıq qabiliyyətlərinin aşkarlanması üçün real şərait yaradılmışdır. Azərbaycan gəncləri 20 il əvvələ nisbətən indi elm, texnika və sosial həyatın müxtəlif sahələrində baş verən müasir proseslər haqqında daha çox məlumata malikdirlər, müasir İKT texnologiyalarına sürətlə yiyələnir, tərbiyənin səmərəli təsirlərini konstruktiv şəkildə dərk edirlər. Uşaqların sosial həyatında tolerantlıq, terrorizmə müqavimət, sülh və qarşılıqlı anlaşma ruhunda tərbiyə, ətraf mühitin, sağlam həyat tərzinin yaradılması, onların hüquqlarının müdafiəsi, humanizm və demokratik təhsil kimi problemlər ön plana çəkilmişdir. Hazırda cəmiyyətin müxtəlif qruplarına aid yaşayış səviyyəsi və yeri, milliliyi, peşəkarlığı, savadlılığı baxımından bir-birindən fərqlənən çoxsaylı uşaq-gənclər ictimai təşkilatlarının yaranması müşahidə edilir. Həmçinin uşaq və gənclərin könüllü ictimai qurumlarının böyük bir bloku formalaşır. Təhsil müəssisələrində şagird və tələbə özünüidare təşkilatları inkişaf edir. Siyasi və iqtisadi sabitlik, Azərbaycanın təhsil sistemində başlayan müasirləşmə Heydər Əliyev ideyalarının gerçəkləşməsi deməkdir.

Cəmiyyətin sistemli şəkildə dəyişməsi şəraitində tərbiyənin inkişafı da azərbaycanlı mentalitetinə, ailəyə, milliliyə və ümumazərbaycan mədəni ənənələrinə əsaslanaraq yeni şəraitə adekvat müasir fikirlər, yanaşma prinsipləri əsasında həyata keçirilir. Ümummilli lider Heydər Əliyevin uşaqların tərbiyə sisteminin əsasını təşkil edən ideyaları içərisində tarixilik, milli-mədəni və ümumbəşəri dəyərlər, adət və ənənələr, tolerantlıq, mədəniyyətlərarası dialoq, ərazilərin toxunulmazlığı və s. ideyalar xüsusi vurğulanmalıdır. Bütün bunlar böyüməkdə olan nəslin dünyaya inteqrasiya prosesinə hazırlığını təmin edir. Bu ideyalar gənc nəsildə öz xalqının tarixi ənənələrinə qayğılı münasibət və nəsillərarası ahəngdar əlaqələrin formalaşması

üzrə məqsədyönlü fəaliyyəti əks etdirir. Heydər Əliyevin ideyaları milli və beynəlxalq norma və standartları, milli tarixin yaşanmış həqiqətlərini, təhsil siyasətini, inkişafın perspektivini, səviyyəsini və strategiyasını təşkil edir.

Tərbiyə prosesinin təşkili zamanı sosial mühitdən və maddi vəziyyətindən asılı olmayaraq uşaq və gənclər üçün bərabər imkanların yaradılması, onların ictimailəşdirilməsi şəraiti, demografik qrup kimi qəbul edilməsi daim ön planda olmalı, həyatın çətin anlarında uşaqlara dövlət və cəmiyyət tərəfindən qayğıkeş münasibət göstərilməlidir. Bu gün Heydər Əliyevin demokratiya haqqında ideyalarının tətbiqi uşaqlarla aparılan tərbiyə işinin məzmun və formalarının istifadəsində azad seçim şəraiti yaradır. Dövlət və ictimai təşkilatların uşaqlar arasında təbliğ etdikləri dəyərlər, təqdim olunan məlumatlar davranış və həyat tərzi nümunələrinə görə məsuliyyətin artırılmasını tələb edir. Bu sahədə normativ-hüquqi baza möhkəmləndirilir. Uşaq hüquqlarının qorunması üçün ictimai nəzarət formaları daim inkişaf etdirilir. Tərbiyə sisteminin normativ hüquqi bazasının ictimai, sosial-pedaqoji ekspertiza mexanizmi hazırlanır. Təhsil müəssisələrində tərbiyə işinin səviyyəsinin yüksəldilməsini təmin edən rəngarəng tədbirlər həyata keçirilir, həmçinin cəmiyyət, dövlət və ailənin aktual məsələləri və inkişaf prinsiplərinin mahiyyəti əsasında tərbiyənin məzmunu müasirləşdirilir. Valiləynlərin maarifləndirilməsi və həyat şəraitinin yaxşılaşdırılması yolu ilə ailənin tərbiyəvi iş sistemi təkmilləşdirilir. BMT-nin "Uşaq Hüquqları haqqında Konvensiyası"na və "Uşaq Hüquqları haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa müvafiq olaraq uşaqların hüquqları qorunur, gənc nəslin sosial müdafiəsi və təhlükəsizlik səviyyəsi yüksəlir, antipedaqoji amillərin yaranmasının qarşısı alınır. Uşaq və gənclər arasında neqativ təzahürlərin kompleks profilaktikası işləri aparılır, uşaq narkomanlığına, alkoqolizminə, cinayətkarlığına, nəzarətsizliyinə qarşı mübarizə vasitələri və formaları təkmilləşdirilir. Onların tərbiyəsinə mənfi təsir edən amillərə qarşı səmərəli profilaktik mexanizmlər hazırlanır. Elmi-metodiki təminat gücləndirilir, çətin vəziyyətdə olan, əlil, qaçqın və köçkün regionların uşaqlarının şəxsiyyət kimi inkişafına hərtərəfli dəstək verilir.

Azərbaycan Respublikasının "Təhsil haqqında" Qanununda ümumi təhsilin əsas məqsədi kimi böyüməkdə olan gənc nəsildə vətənpərvərlik, azərbaycançılıq tərbiyəsi önə çəkilir. Təhsilli, əxlaqlı, təşəbbüskar, seçim şəraitində müstəqil qərar qəbul etmək bacarığına malik, mədəniyyətlərarası fəaliyyətə və əməkdaşlığa hazır olan, ölkənin taleyi üçün məsuliyyət daşıyan insanın tərbiyəsinə xüsusi diqqət yetirilir. Son zamanlar ölkəmizdə böyüməkdə olan nəslin tərbiyəsi işinə, həmçinin onların dünyagörüşünün formalaşması, sağlam vətəndaş və əqidəli, vətənpərvər gənclərin yetişdirilməsinə dövlət orqanlarının diqqəti əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Ulu öndər Heydər Əliyevin ideyaları əsas götürülərək müasir dövrdə uşaq və gənclərin vətəndaşlıq, vətənpərvərlik və mənəvi-əxlaqi tərbiyə sisteminin hüquqi əsası formalaşdırılmış və normativ mənbə kimi bir sıra proqramlar qəbul edilmişdir. "Təhsil haqqında" qanun, "Azərbaycan gəncliyi 2011-2015-ci illərdə" Dövlət Proqramı, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 1999-cu ilin fevralında təsdiq olunmuş "Gənclərdə vətənpərvərlik və vətəndaşlıq hisslərinin yüksəldilməsi" Proqramı, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının "Gənclərdə vətənpərvərlik və vətəndaşlıq hisslərinin gücləndirilməsi konsepsiyası" və s. yeniyetmə və gənclərin tərbiyəsində istinad olunacaq hüquqi-normativ baza rolunu oynayır.

Vətəndaşlıq tərbiyəsi insanın hüquqi, mənəvi və siyasi səlahiyyətlərini dərk etməsinə imkan yaradan şəxsiyyətin integrativ keyfiyyəti kimi formalaşmasına istiqamətləndirilmişdir. Uşaq və gənclərdə yüksək vətənpərvərlik şüurunun yaradılması öz vətəninə, torpağına məhəbbət və sədaqətin tərbiyəsi, vətəndaşlıq borcunun və vətənin maraqlarının müdafiəsi üzrə Azərbaycan Konstitusiyasında təsbit olunmuş vəzifələrin yerinə yetirilməsinə hazırlıqdır. Tərbiyə prosesinin bu cəhətləri şəxsiyyətin inkişafını, əsasını və təşəkkülünü, uşaq və gənclərin özünüdərk sistemini təşkil edir, onların dünyagörüşünü, dəyər və meyllərini, sosial fəallığının səviyyəsini müəyyənləşdirir.

Bu gün uşaq və gənclərin mənəvi və əxlaqi, vətəndaşlıq və vətənpərvərlik tərbiyəsi üçün bütün tədbirlər həyata keçirilir. Bundan başqa, onlarda milli mədəniyyətimizə maraq, ümumbəşəri və milli dəyərlərin mənimsənilməsinə olan tələbat, bədii zövq və incəsənətə meyil, cəmiyyət həyatında iştirakın formalaşmasına hərtərəfli yardım göstərilir. Bu işdə kütləvi informasiya vasitələrinin, mədəniyyət ocaqlarının - muzeylərin, teatrların, kitabxanaların, radio-televiziya kanallarının, nəşriyyatların rolu xeyli artırılmışdır. Təhsil müəssisələrində uşaq və gənclərin istirahəti və asudə vaxtlarının təşkilinə diqqət artırılmışdır. Peşə seçimi, iqtisadi və əmək tərbiyəsi onlarda bir sıra amillərin formalaşmasına səbəb olmuşdur: sosial və iqtisadi mədəniyyət, əməyin şəxsi və ictimai əhəmiyyətinin dərk edilməsi, uşağın bu prosesdə iştirakı və şəraitə uyğunlaşmaq bacarığı, yaradıcı praktik düşüncə, əməksevərlik, onların bacarıq və səriştəsinin formalaşması, təhsil və peşəkarlıq dəyərlərinə maraq, əmək bazarında davranış və s. problemlərin uğurlu həlli bütün cəmiyyətin həyat fəaliyyəti və onların sonrakı mütərəqqi inkişafından asılıdır.

Bütün bunlar göstərir ki, Azərbaycan dövlətinin yeritdiyi siyasət ölkədə gələcəyin vətənpərvər, yüksək zəkalı, intellektual gəncliyi olan bugünkü uşaqların firavan həyatının, təlim-tərbiyəsinin, fiziki-mənəvi sağlamlığının müdafiəsinə yönəlmişdir və bu istiqamətdə sistemli və ardıcıl şəkildə mühüm tədbirlər həyata keçirilməkdədir. Təbii ki, ölkəmizin iqtisadi imkanları artdıqca cəmiyyətin ən həssas və kövrək təbəqəsi olan uşaqlara diqqət və qayğı daha da yüksələcəkdir.

Pirali Əliyev,

Təhsil Problemləri İnstitutunun tərbiyənin
nəzəri problemləri şöbəsinin müdiri

“Azərbaycan”. - 2013. - 1 iyun. - № 118. - S. 10.

MÜSTƏQİL AZƏRBAYCAN DÖVLƏTİNİN QADIN SİYASƏTİ BİR SIRA DÜNYA ÖLKƏLƏRİ ÜÇÜN NÜMUNƏ TƏŞKİL EDİR

Azərbaycan tarixinə nəzər salsaq görərik ki, cəmiyyətin inkişafının bütün mərhələlərində qadınlar kişilərlə bərabər dövlət quruculuğunda, siyasi qərarların verilməsində fəal iştirak etmişlər. Bu, Manna, Atropatena dövlətlərində, tariximizin Səlcuqlar dövründə, Səfəvilər dövlətində də belə olmuşdur. Bununla belə, ölkəmizdə milli qadın siyasəti tariximizin şanlı səhifəsi olan Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə dövlət statusu almışdır. Həmin dövrdə ilk dəfə olaraq müsəlman Şərqində qadına seçmək və seçilmək hüququnun verilməsi tarixi nailiyyət hesab olunurdu. Bununla da nəinki Şərqdə, hətta demokratiyanın beşiyi sayılan bir sıra Avropa ölkələrindən və ABŞ-dan əvvəl qadına cəmiyyət həyatında siyasi proseslərə qoşulmaq hüququ verilməmişdir.

Milli qadın siyasətinin təməli məhz üç mənbədən bəhrələnir: İslam mənbəyindən – qadına müqəddəs yanaşma, türkçülükdən gəlmə mərdlik, qəhrəmanlıq, nəhayət, Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti dövründə qadın siyasətinin rəsmiləşdirilməsi və onun sovet dönməsində daha da təkmilləşdirilməsi nəticəsində yaranmış təcrübədən. Onu da deyək ki, sovet hakimiyyətinin 70 ili ərzində Azərbaycanın iqtisadi-siyasi, elmi- mədəni və ictimai həyatında qadınların yüksək intellektual zümrəsi formalaşmışdı. Ümummilli lider Heydər Əliyev istər sovet dönməsində, istərsə də müstəqillik illərində respublikamıza rəhbərliyi dövründə Azərbaycan qadınlarının problemlərinin həllinə, onların ölkənin siyasi, sosial, iqtisadi və mədəni həyatında rolunun artırılması məsələlərinə böyük diqqət ayırmışdır. Ulu öndərin qurucusu olduğu müasir Azərbaycanın inkişafında qadınların rolu əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Bu prosesdə onların rolunun artırılmasını təmin etmək üçün dövlət səviyyəsində çox mühüm tədbirlər həyata keçirilmişdir və keçirilməkdə davam edir. Yəni ölkəmizdə insan hüquq və azadlıqlarının, onların tərkib hissəsi kimi gender bərabərliyinin təmin edilməsi daim Azərbaycan Respublikasının dövlət siyasətinin prioritet istiqamətlərindən biri olmuşdur.

Xatırladaq ki, müstəqilliyin ilk illərində ölkəmizə rəhbərlik edən şəxslər 1993-cü ilin iyun ayına qədər faktiki olaraq gender bərabərliyi istiqamətində heç bir addım atmamışdılar. Ona görə də gənc müstəqil Azərbaycanın beynəlxalq aləmdəki ilk addımları dövlətə nüfuz gətirilməsi ilə deyil, nüfuz itirilməsi ilə nəticələnmişdi. Heydər Əliyevin siyasi hakimiyyətə qayıdışından sonra isə cəmiyyət həyatının digər sahələrində olduğu kimi gender siyasətində də böyük dəyişikliklər, irəliləyişlər, tərəqqi əldə edildi. Ulu öndərin titanik siyasi fəaliyyəti gender problemlərinin həllinə böyük təkan verdi. Qadınlarımızın ictimai-siyasi həyata qayıdışı, yəni onların dövlət idarəçiliyində təmsil olunması, bütün sahələrdə kişilərlə bərabər hüquqa malik olması dövlət idarəetmə kursunun prioritet istiqamətinə çevrildi.

1993-cü ilin yayından etibarən Heydər Əliyev Azərbaycan qadınının cəmiyyətdəki fəallığının artırılması üçün sovet dövründən də daha mükəmməl, daha möhtəşəm addımlar atdı. Çünki o, indi artıq müstəqil dövlətin rəhbəri kimi xalqı, dövləti üçün istənilən xidməti göstərməkdə tam sərbəst idi. Ona görə də bu istiqamətdə atılan addımlar daha əhatəli, daha səmərəli olurdu. 1995-ci il noyabrın 12-də qəbul edilmiş ilk Konstitusiyamızda gender məsələləri geniş əksini tapırdı. Ulu öndərin şəxsi iştirakı ilə işlənib hazırlanmış Əsas Qanunumuzun “Əsas hüquqlar, azadlıqlar və vəzifələr” adlanan ikinci bölməsinin müvafiq maddəsində yazılır ki, ölkədə kişi ilə qadının eyni hüquq və azadlıqları vardır. Həmin ildən başlayaraq respublikamızda qadın problemləri yeni bir təşkilatlanma xarakteri almağa başladı. 1995-ci il Azərbaycan qadınları üçün başqa bir cəhətdən də əlamətdar oldu. Belə ki, ölkəmiz ulu öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə BMT-nin “Qadınlara münasibətdə ayrı-seçkiliyin bütün formalarının ləğv olunması haqqında” Konvensiyasına qoşuldu. Avqustda isə dövlət başçısı beynəlxalq səviyyədə keçirilən müvafiq konfranslarda azərbaycanlı qadınların yüksək səviyyədə təmsil edilməsinə zəmin yaradan Milli Hazırlıq Komitəsinin formalaşdırılması üçün sərəncam imzaladı. 1998-ci ilin

yanvarında Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi yaradılarkən də məhz Milli Hazırlıq Komitəsinin bazası əsas götürülmüşdü.

Bu məqamda onu da deyək ki, bu gün beynəlxalq aləmdə də gender, qadın məsələlərinə çox ciddi diqqət yetirilir. Azərbaycan dövləti bu istiqamətdə beynəlxalq təcrübə ilə yaxından tanış olmuş, yuxarıda qeyd etdiyimiz kimi, respublikamız qadınlara qarşı ayrı-seçkiliyin aradan qaldırılması ilə bağlı konvensiyaya üzv olmuşdur. Dörd ildən bir Azərbaycanın əlaqədar qurumu BMT-nin müvafiq komitəsi qarşısında hesabat verir. Təsadüfi deyil ki, artıq BMT kimi nüfuzlu bir beynəlxalq təşkilatın tanınmış simaları Azərbaycanda qadınlarla bağlı həyata keçirilən siyasəti digər ölkələrə nümunə göstərir.

Türk dünyasının böyük oğlu Heydər Əliyevin yeritdiyi gender siyasətinin əsas nəticələrindən biri də 1998-ci ildə Azərbaycanda keçirilmiş Qadınların I qurultayı idi. Heydər Əliyev qurultaydakı tarixi nitqində söylədi ki, bu qurultay başa çatmaqda olan əsrdə Azərbaycanın tarixində ən böyük hadisələrdən biridir. Azərbaycan qadınları bu qurultayla müstəqil Azərbaycanda demokratik cəmiyyətin, qadın hərəkatının əsasını qoyurlar. Qurultaydan keçən qısa dövr sübut etdi ki, ölkədə qadın siyasətinin daha yetkin və daha dolğun şəkildə təşkil edilməsi üçün tələbat yaranmışdır. Məhz həmin tələbatı əsas götürən ulu öndər 2000-ci il mart ayının 6-da "Azərbaycan Respublikasında dövlət qadın siyasətinin həyata keçirilməsi haqqında" fərman imzaladı. Fərmanın birinci bəndində göstərilirdi ki, Azərbaycan Respublikasının bütün dövlət qurumlarında fəaliyyət növü nəzərə alınmaqla qadınların rəhbərlik səviyyəsində kişilərlə bərabər təmsil olunması təmin edilsin. Bu, XX əsrin son ilində imzalanmış çox mütərəqqi fərman idi. Ulu öndərin yolunu yeni meyarlarla zənginləşdirərək yüksək səviyyədə davam etdirən Prezident İlham Əliyev dövlət qadın siyasətinin daha böyük nailiyyətlərlə icrasını təmin etdi. Onun rəhbərliyi ilə yeni siyasi və iqtisadi sistem qurmuş, sürətlə inkişaf edərək bölgənin lider dövlətinə çevrilmiş Azərbaycan gender siyasətinin reallaşdırılması məsələsində də yeniliklərə imza atdı. 2006-cı ildə qadınlarla bağlı işlərin daha mütəşəkkil və ardıcıl şəkildə aparılması üçün Prezident İlham Əliyev tərəfindən Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi yaradıldı. Bu qurum qeyd olunan istiqamətlərdə aparılan məqsədyönlü işlərin sürətlə həyata keçirilməsində müstəsna rol oynayır. Birmənalı şəkildə demək olar ki, bu gün Azərbaycanda gender bərabərliyinin təminatına dövlət qayğısı yüksək səviyyədədir. 2006-cı ildə Azərbaycanın qanunverici orqanında gender bərabərliyi haqqında qanun qəbul olunmuşdur. 2010-cu ildə isə "Məişət zorakılığının qarşısının alınması haqqında" Qanun qəbul edilmişdir. Gender bərabərliyi bilavasitə cəmiyyətdə kişi və qadın bərabərliyinin təmin olunmasına xidmət edirsə, məişət zorakılığı ilə bağlı qanun müəyyən stereotiplərin qarşısının alınmasında əhəmiyyətli rolə malikdir. Həmin qanunların təsdiqi, onların həyata keçirilməsi cəmiyyətdə mövcud olan stereotiplərin aradan qalxmasına böyük imkanlar yaradır. Yeri gəlmişkən, bu məsələdə dördüncü hakimiyyət hesab olunan kütləvi informasiya vasitələrinin rolu da yüksək qiymətləndirilir.

Ekspertlər qeyd edirlər ki, KİV-lər ailə və qadın problemlərinin həllində də yaxından iştirak edən mühüm vasitələrdir. Televiziya və radio kanallarının, mətbuat orqanlarının səthi monitorinqi göstərir ki, milli informasiya məkanımızda tamaşaçıların, oxucuların nəzərinə aktual problemlərin həllinə, o cümlədən gender stereotiplərinin aradan qaldırılmasına həsr olunmuş materiallar, reportajlar, verilişlər təqdim edilir. Cəmiyyətdə öz nüfuzu, çəkisi ilə tanınan ictimaiyyət nümayəndələri qadın hüquqları ilə bağlı aktual məsələlərə dair öz fikirlərini çatdırmaq imkanına malikdirlər. Eyni zamanda, gender probleminə həsr olunmuş və dövlət, beynəlxalq, yerli təşkilatlar səviyyəsində həyata keçirilən layihələr, onların nəticələri işıqlandırılır. KİV-lər özləri də müstəqil şəkildə gender problemlərinə həsr olunmuş maarifləndirmə xarakterli layihələr həyata keçirirlər ki, bunların da cəmiyyətimiz üçün faydalılıq əmsalını heç də aşağı qiymətləndirmək olmaz. Nəzərə almaq lazımdır ki, qadın ictimai işlə məşğul olmaqla yanaşı anadır, övladlarını həm tərbiyə, həm də cəmiyyətə təqdim edən valideyndir. O baxımdan,

qadının fəaliyyət göstərdiyi ictimai sahə ilə ana olaraq üzərinə düşən məsuliyyət paralel şəkildə inkişaf etdirilməlidir, onlar bir-birilərinə mane olmamalı, əksinə, kömək etməlidir. Bu səbəbdəndir ki, Azərbaycanda qadınların ictimai fəaliyyətlə məşğul ola bilməsi üçün ailə problemlərinin yaranmaması istiqamətində mühüm siyasət aparılır. Dövlətimizin əlaqədar qurumları regionlarımızda bu istiqamətlərdə maarifləndirici proqramlar, əhəmiyyətli tədbirlər həyata keçirir. Qeyd etməliyik ki, bu gün Azərbaycan qadını ölkəmizin ictimai-siyasi həyatında mühüm rol oynayır. 2010-cu ildə keçirilən parlament seçkisinin nəticələrində də qadın millət vəkllərimizin sayının artdığını müşahidə etdik. Bu uğurlar son bələdiyyə seçkilərində bir daha özünü qabarıq şəkildə göstərdi. Qadınların bələdiyyələrdə təmsilçiliyi 4 faizdən 27 faizə qədər artdı. Bu, qadınların ictimai fəaliyyətə marağının artmasının göstəricisidir. Sevindirici haldır ki, artıq qadınlarımız öz yaşadıqları kəndlərdə müəllim, həkim və ya hər hansı bir işdə işləməklə yanaşı, bələdiyyələrdə təmsil olunmağa da maraq göstərirlər. Onların bələdiyyələrdə təmsilçiliyi olduqca vacib məsələdir. Bu gün əgər biz kəndlərdə qızlarımızın erkən nikahı problemindən və ya kənddə yaşayan qadınların ortaya çıxan problemlərindən, o cümlədən, kəndlərdəki sosial problemlərdən danışırıqsa, sözügedən çatışmazlıqların aradan qaldırılmasında həmin qadınların böyük rolu ola bilər.

Bu məsələlərdə Azərbaycanın qeyri-hökumət təşkilatları da fəallıq nümayiş etdirirlər. Ölkəmizdə qadın problemləri üzrə ixtisaslaşmış təxminən 90 QHT fəaliyyət göstərir. Bu təşkilatların hər biri ayrı-ayrı istiqamətlər üzrə layihələr həyata keçirirlər. Bu layihələr çoxşaxəlidir. Onların arasında qaçqın və köçkün düşmüş, əsir və ya girovluqda olan qadınlarla bağlı layihələr də var. Bununla yanaşı, gənc qızlarla bağlı, onların təhsil almaları üçün həyata keçirilən layihələr də mövcuddur. Bu gün həmin layihələri həyata keçirən təşkilatlara da dövlət tərəfindən yüksək səviyyədə dəstək verilir, onlara maliyyə dəstəyi ayrılır. Həmin təşkilatlar öz layihələrini əlaqədar dövlət qurumları ilə birgə həyata keçirirlər. Bu QHT-lərin bəziləri bir sıra beynəlxalq təşkilatlarla da çox sıx əməkdaşlıq şəraitində fəaliyyət göstərirlər.

Sonda qeyd edək ki, Azərbaycan qadınlarının ictimai həyatda rolu bu gün Heydər Əliyev Fondunun prezidenti, YUNESKO-nun və İSESKO-nun xoşməramlı səfiri, Milli Məclisin deputatı Mehriban xanım Əliyevanın təmsalında daha qabarıq şəkildə özünü büruzə verir. Azərbaycan dövləti və cəmiyyəti belə qadınlarla fəxr edir. Dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərindən biri də məhz ondan ibarətdir ki, Azərbaycan qadınları ictimai-siyasi həyatda yaxından iştirak edərək gündən-günə daha da fəallaşsın, ölkəmizin sürətli inkişafına öz misilsiz töhfələrini versinlər.

Rauf Kəngərli

“Xalq qəzeti”. - 2013. - 8 mart. - № 53. - S. 2.

AZƏRBAYCAN QADINLARI STATISTİKADA

Prezident İlham Əliyev 8 Mart - Beynəlxalq Qadınlar Günü münasibətilə təbrikində Azərbaycan qadınlarının xalqımızın tarixində və ölkəmizin müasir həyatında oynadığı mühüm rolu bu cür yüksək qiymətləndirmişdir: "Respublikamızda bir an belə ara verməyən hazırkı quruculuq işlərində ölkə xanımları tariximizin hər bir mərhələsində olduğu kimi, bu gün də çox yaxından iştirak edir, ictimai-siyasi, sosial-iqtisadi, elmi-mədəni proseslərin fəal iştirakçısı olaraq Vətənimizin yüksəlişinin təmin edilməsinə töhfələrini əsirgəmirlər".

Azərbaycan qadınları ölkənin sosial-iqtisadi həyatında fəal iştirak edirlər. Hazırda onların məşğul əhalinin ümumi sayındakı xüsusi çəkisi 48,4 faizdir. Ümumi təhsil müəssisələrində müəllimlərin 76,3, orta ixtisas təhsil müəssisələrində 77,4, ali təhsil müəssisələrində 49, həkimlərin isə 63,9 faizi qadınlardır. Ümumi təhsil müəssisələrində şagirdlərin 45,9, orta ixtisas təhsil müəssisələrində oxuyanların 66,3, ali təhsil müəssisələrinin tələbələrinin 48 faizi qızlardır.

Elmin inkişafında da qadınların müstəsna rolu var. Doktorantların 30,8, bütün elmi işçilərin isə 53,6 faizini qadınlar təşkil edir. Son 5 ildə tədqiqat və işləmələrlə məşğul olanlardan elmlər doktoru dərəcəsi olan qadınların sayı 25,2, fəlsəfə elmləri doktoru dərəcəsi olan qadınların sayı 15 faiz artıb. Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının müxbir üzvlərindən 11-i, akademiklərdən 3-ü qadındır.

Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatlarında deyilir ki, dövlət qulluğunda çalışanlar arasında qadınların xüsusi çəkisi 28, sahibkarlar arasında isə 17 faizdir. Bədən tərbiyəsi və idmanla məşğul olanların 39,8 faizi qadınlardır.

Xatırladaq ki, bu il mart ayının əvvəlinə ölkə əhalisinin ümumi sayının 50,3 faizini, yaxud 4 milyon 716,3 min nəfərini qadınlar təşkil edib. Qadınların 57,3 faizi nəsilvermə qabiliyyətinə malikdir və orta hesabla hər 10 qadın dünyaya 23 uşaq gətirir. Ötən il doğulmuş 174,5 min körpənin 46,4 faizini qızlar təşkil edib.

Dövlət qadınların və uşaqların sağlamlığını daim diqqət mərkəzində saxlayır. Hazırda ölkədə 24 doğum evi, 176 qadın məsləhətxanası, 281 uşaq poliklinikası və ambulatoriyası fəaliyyət göstərir. Qadınlar arasında orta ömür 76,6 ildir.

Qadınlar ölkənin ictimai-siyasi həyatında da fəal iştirak edirlər. Milli Məclisdə qadın deputatların vəkillərinin sayı getdikcə artır. Əgər 1990-cı ildə bütün deputatların 4,3 faizini, 2000-ci ildə 10,7 faizini qadınlar təşkil edirdisə, hazırda ölkə parlamentində onların xüsusi çəkisi 16 faizdir. Bələdiyyə üzvü seçilmiş qadınların sayı əvvəlki seçkilərə nisbətən 5 dəfə artaraq 4194 nəfərə çatıb. Bələdiyyə üzvləri arasında onların xüsusi çəkisi 26,1 faizdir. Əvvəlki bələdiyyə seçkilərində bu göstərici 4 faiz idi. Diqqəti cəlb edən faktlardan biri də nəqliyyat vasitələrinin idarə olunması üçün sürücülük vəsiqəsi alan qadınların sayının ildən-ilə artmasıdır. Belə ki, 2005-ci ildə onların sayı 2285 nəfər olduğu halda, 2012-ci ildə 7411 nəfərə çatıb.

Qoy hər bir qadına həyatda rəvan yollar, ailə səadəti, işdə uğur nəsib olsun. Bayramınız mübarək, əziz analar və bacılar!

“Azərbaycan”. - 2013. - 8 mart. - № 53. - S. 4.

Azərbaycanın Avropa Şurasına tamhüquqlu üzv olması demokratik proseslərin inkişafında yeni mərhələnin əsasını qoydu

Azərbaycanın Avropa Şurasına üzvlüyündən 12 il ötür. Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin 2001-ci il yanvarın 17-də Strasburqda keçirilmiş iclasında Azərbaycanın bu təşkilata üzv olmaq haqqında müraciətinə baxılmış və səs çoxluğu ilə Azərbaycan Avropa Şurasının tamhüquqlu üzvü qəbul olunmuşdur. Dünya birliyində aparıcı mövqeyə, söz sahibliyinə malik olan bu nüfuzlu beynəlxalq təşkilata ölkəmizin tamhüquqlu üzv olması ulu öndər Heydər Əliyevin düşünülmüş xarici siyasətinin bəhrəsidir. SSRİ-nin süqutundan sonra müstəqillik qazanmış Azərbaycanda ilk illər xaos və anarxiya hökm sürürdü, respublikamız gündən - günə məhvə doğru gedirdi. Vəziyyət o həddə çatmışdı ki, Azərbaycanla nəinki Avropa, hətta qonşu dövlətlər belə əlaqələr yaratmaq, iqtisadi və siyasi sahələrdə əməkdaşlıq etmək istəmirdi. Qeyri - qanuni silahlı dəstələrin özbaşınalığı, hakimiyyətdə təmsil olunanların siyasi səbatsızlığı və dövlət idarəçiliyindəki səriştəsizliyi, bəzi hallarda isə milli maraqlara zidd addımları Azərbaycanı uçurumun astanasına gətirib çıxarmışdı.

Lakin xalqımız qədim dövlətçilik təcrübəsinə əsaslanaraq belə vəziyyətlə barışmaq niyyətində deyildi. Ona görə də ziyalılar, ictimaiyyətin nümayəndələri ayağa qalxaraq ömrünü Azərbaycan xalqına və dövlətinin inkişafına həsr etmiş Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıtmasını təkidlə tələb etdilər. 1993-cü ilin iyununda Heydər Əliyev Naxçıvandan Bakıya qayıtdı. Məhz bu qayıdış Azərbaycanın gələcək inkişafı və dünyada layiqli yerini tutması üçün yol açdı. Zəngin dövlətçilik təcrübəsinə malik olan ulu öndər ilk növbədə silahlı dəstələri zərərsizləşdirdi, nizami ordu yaradıldı, dövlət qurumları təsadüfi adamlardan təmizləndi, təxribatçılıqla məşğul olan müxtəlif qruplar üzə çıxarılaraq ifşa edildi və ən əsası Azərbaycanda silah gücünə hakimiyyət dəyişikliyi ənənəsinə son qoyuldu.

Ölkə iqtisadiyyatını böhrandan çıxarmaq üçün Heydər Əliyev neft strategiyasını reallaşdırmağa nail oldu. 1994-cü ildə xarici dövlətlərin iri neft şirkətləri ilə Azərbaycan arasında "Əsrin müqaviləsi" imzalandı, bununla da ölkə iqtisadiyyatı inkişaf yoluna qədəm qoydu.

Azərbaycanda demokratiyanın, vətəndaş cəmiyyətinin qurulmasına və inkişafına nail olmaq üçün bir sıra siyasi islahatların keçirilməsi zərurəti meydana çıxdı. Heydər Əliyev müasir dünya siyasətinə yaxından bələd olduğu üçün ölkədə demokratiya, insan hüquqlarına, söz və fikir azadlığına geniş şərait yaradılması yolunda qətiyyətli addımlar atdı. Həmin islahatların tərkib hissəsi kimi ölkədə çoxpartiyalı parlamentin yaradılmasının əsası qoyuldu.

Prezident Heydər Əliyevin Azərbaycanın beynəlxalq aləmdə etibarlı dövlət kimi tanınmasında ən böyük xidmətlərindən biri də ondan ibarətdir ki, məhz onun rəhbərlik etdiyi komissiya Konstitusiya layihəsini hazırlayaraq ictimai müzakirəyə təqdim edib. Avropa Şurası müsbət rəy verdikdən sonra 1995-ci il noyabrın 12-də ümumxalq səsverməsi yolu ilə qəbul edilən yeni Konstitusiyanın maddələrinin 40-dan çoxu insan hüquq və azadlıqlarına həsr edilib. 1995-ci ilin noyabr ayında müstəqil Azərbaycanın tarixində ilk dəfə olaraq sərbəst parlament seçkiləri keçirildi. Ölkədə fəaliyyət göstərən bütün siyasi qüvvələr seçkilərdə iştirak edərək cəmiyyətdəki nüfuzlarına görə parlamentdə yer qazandılar.

Azərbaycan Avropanın bir hissəsi olaraq dünyada gedən demokratik proseslərdən kənarda qala bilməzdi. Ümummilli lider Heydər Əliyev siyasi islahatları heç də Avropa Şurasına üzv olmaq üçün həyata keçirmirdi. Məsələnin mahiyyəti ondan ibarətdir ki, Azərbaycan xalqının müstəqillik əldə edərək demokratik və azad cəmiyyətdə yaşamaq istəyi var idi. Heydər Əliyev bu islahatlarla xalqın iradəsinə uyğun siyasət aparırdı. Bu da Avropanın diqqətini cəlb etməyə bilməzdi. Bu islahatlardan sonra Azərbaycan dünya dövlətləri tərəfindən etibarlı tərəfdaş kimi qəbul edilirdi. Ulu öndər ölkəmizin beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlığına və mötəbər qurumların üzvü olmasına böyük əhəmiyyət verirdi. Müstəqillik əldə etdikdən sonra Azərbaycan dövləti qarşıya çıxan bir sıra mühüm problemlərin, ilk növbədə dövlət müstəqilliyinin qorunub

saxlanması və möhkəmləndirilməsi, Dağlıq Qarabağ probleminin sülh yolu ilə həll olunması, zəruri islahatların həyata keçirilməsi və dünya integrasiya prosesinə sıx cəlb olunmasında beynəlxalq təşkilatların çox böyük rolu var idi. Ümumilli lider müstəqil dövlət quruculuğu prosesində ölkəmizin üzləşdiyi problemlərin aradan qaldırılmasında beynəlxalq təşkilatların potensialından yararlanmağı zəruri hesab edirdi.

1996-cı ilin iyul ayında Prezident Heydər Əliyev Avropa Şurasının Baş katibinin adına məktub göndərərək Azərbaycanın Avropa Şurasına tamhüquqlu üzv qəbul olunmaq və digər üzv dövlətlər kimi İnsan hüquqları və azadlıqları haqqında Avropa Konvensiyasına qoşulmaq arzusunda olduğunu bildirdi.

1996-cı ilin iyununda Avropa Şurası Parlament Assambleyasının Bürosu rəsmi Bakının demokratik istiqamətdə atdığı addımları dəyərləndirərək Azərbaycana “xüsusi dəvət edilmiş qonaq” statusu verilməsi haqqında qərar qəbul etdi. Azərbaycan bununla da bu qurumun sessiyalarında iştirak edərək Dağlıq Qarabağ problemini oradan qaldırmaq imkanı qazandı. Həmin il iyunun 28-dən etibarən Azərbaycan Respublikasının Avropa Şurasında xüsusi dəvət olunmuş qonaq statusunda iştirakı milli qanunvericiliyimizin Avropa standartları səviyyəsinə yüksəldilməsinin işlək mexanizmini hazırlamağa imkan verdi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti Heydər Əliyevin 1996-cı il iyulun 8-də “Avropa Şurası və Azərbaycan Respublikası arasında əməkdaşlıq proqramının həyata keçirilməsi tədbirləri haqqında”, 1998-ci il yanvarın 20-də “Avropa Şurası və Azərbaycan Respublikası arasında əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi sahəsində tədbirlər haqqında”, 1999-cu il mayın 14-də “Azərbaycan Respublikası ilə Avropa Şurası arasında əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi və Azərbaycan Respublikasının Avropada mənafelərinin müdafiə edilməsi sahəsində tədbirlər haqqında” imzaladığı sərəncamlar ölkəmizin Avropa Şurasına qəbul edilməsi üçün səylərin artırılmasına və məqsədyönlü fəaliyyətə zəmin yaratmış oldu. Bu sərəncamlarda Avropa ölkələrində hamılıqla qəbul edilmiş standartlara və normalara uyğunluq baxımından Azərbaycan Respublikasında Cinayət, Cinayət-Prosessual, Mülki və Mülki-Prosessual məcəllələrinin, respublikamızın Avropa Şurasının bir sıra konvensiya və sazişlərinə qoşulması məsələsinin öyrənilməsi tövsiyə olunmuşdur. Həmin tövsiyələrə uyğun olaraq qısa zamanda bu məcəllələr və hüquq-mühafizə orqanları ilə bağlı qanunların, demək olar ki, hamısı Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi tərəfindən qəbul olunmuşdur. “Konstitusiya Məhkəməsi haqqında”, “Məhkəmələr və hakimlər haqqında”, “Polis haqqında” qanunlar və digərlər mühüm qanunlar buna misaldır. Mövcud məhkəmə təsisatı tamamilə yenidən qurularaq üçpilləli məhkəmə sistemi yaradıldı.

Azərbaycan Avropa ailəsinin üzvü olmaq istiqamətində tədricən uğurlu addımlar atırdı. Bəzi hallarda ikili standartlarla üzləşən ölkəmiz xüsusi statusundan istifadə edərək bu maneələri keçirdi. 1997-ci ilin oktyabrında Azərbaycan Prezidenti Heydər Əliyev Strasburqda Avropa Şurasına üzv olan ölkələrin hökumət və dövlət başçılarının zirvə görüşündə iştirak etmiş, Avropa Şurası rəhbərləri ilə Azərbaycanda demokratik proseslərin gedişi, ölkəmizin Avropa strukturları ilə əlaqələri barədə fikir mübadiləsi aparmış, Dağlıq Qarabağ münaqişəsində rəsmi Bakının mövqeyini bəyan etmişdir. Ulu öndərin bu mötəbər qurumun tədbirində iştirakı, söylədiyi nitqi və keçirdiyi görüşlərindən sonra Avropanın Azərbaycana marağı daha da artmışdı.

Avropa Şurasına üzv olmaq üçün Azərbaycan Respublikası müxtəlif sahələrdə çox ciddi addımlar atmışdır. Bu addımlardan biri də ölkədə ölüm cəzasının ləğvi və cəza siyasətinin humanistləşdirilməsi sahəsində görülmə tədbirləri idi.. 1998-ci il fevral ayının 3-də ümumilli lider Heydər Əliyev Milli Məclisə ölüm cəzasının ləğv olunması ilə bağlı müraciət etmişdir. Müraciətdə cinayət-hüquq siyasətini hərtərəfli təhlil edərək ədalət, azadlıq, humanizm və insanpərvərlik kimi yüksək idealları rəhbər tutmaqla ölkədə ölüm cəzasının ləğv edilməsi qənaətinə gəldiyini bildirmiş və bu tarixi bəyanatın zəruriliyini əsaslandırmışdır. Parlament ölüm cəzasının ləğvi ilə bağlı ölkə prezidentinin təklifini dəstəkləmişdir. Beləliklə, ulu öndər Heydər

Əliyev Şərqdə ilk dəfə olaraq ölüm cəzasının ləğv olunması ilə bağlı qətiyyətli və humanist qərar qəbul etmişdir.

1998-ci ildə keçirilmiş prezident seçkiləri, 1999-cu ilin dekabrında “Kütləvi informasiya vasitələri haqqında” Qanunun qəbul olunması və bu qanunla KİV üzərində dövlət senzurasının aradan qaldırılması və 2000-ci ildə keçirilən parlament seçkiləri Azərbaycanın artıq demokratik ölkə olduğunu bütün dünyaya göstərdi. Avropa Şurasının müşahidəçiləri seçkilərin demokratik şəraitdə keçirildiyini bəyan etdilər. Beləliklə, Azərbaycan Avropada mövcud olan demokratik cəmiyyətlərdən faydalanaraq, milli dəyərlərini qorumaqla Avropa məkanına inteqrasiya istiqamətində irəliləyirdi. 2001-ci ilin yanvar ayı Azərbaycanın Avropaya doğru irəliləyişinin zirvə nöqtəsi oldu. Yanvarın 17-də Avropa Şurası Nazirlər Komitəsi Azərbaycanın bu quruma tamhüquqlu üzv olması haqqında qərar qəbul etdi. Bu qərarla Azərbaycan diplomatiyası Avropaya inteqrasiya proseslərinə qoşulmaq uğrunda mübarizədə böyük qələbə əldə edərək Avropanın üzvü olmasını işdə sübut etmişdir. O dövrdən başlayaraq ölkəmizin xarici siyasət sahəsində qazandığı uğurlar bir - birini əvəz etmişdir.

Ulu öndər Heydər Əliyevin daxili və xarici siyasətini özünəməxsus şəkildə davam etdirən möhtərəm Prezidentimiz İlham Əliyevin uğurlu xarici siyasət strategiyasının reallaşması nəticəsində 2011-ci ilin sonunda, müstəqilliyimizin 20 illik yubileyi ərəfəsində Azərbaycan Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Təhlükəsizlik Şurasının qeyri-daimi üzvü seçilib. Bu, Azərbaycanın dünya siyasətində tutduğu möhkəm mövqeyin, qazandığı nüfuzunun bəhrəsidir.

Bədəlov Əliqismət

“Xalq qəzeti”. - 2013. - 17 yanvar. - № 10. - S. 4.

**АЛИ ГАСАНОВ: «СУБЪЕКТИВНЫЕ СУЖДЕНИЯ И НЕОБОСНОВАННЫЕ
УТВЕРЖДЕНИЯ О СОСТОЯНИИ ПРАВ ЧЕЛОВЕКА В АЗЕРБАЙДЖАНЕ
НЕПРИЕМЛЕМЫ»**

- В части ежегодного отчета Государственного департамента США о состоянии прав человека в странах мира за 2012 год, относящейся к Азербайджану, наша страна подвергнута критике, утверждается, что в этой области есть недостатки. Как оценивают власти Азербайджана этот отчет?

- Стремительное развитие и рост международного авторитета Азербайджана в последние годы способствовали дальнейшему росту внимания к нашей стране. Азербайджан весьма успешно сотрудничает с международными организациями, отдельными странами в двустороннем и многостороннем форматах, отличается своей активностью в формировании глобальной и региональной политики, определении политической повестки дня. Власти Азербайджана проводят абсолютно независимый внешнеполитический курс, основанный на интересах нашего народа, и отличаются своей позицией на международной арене. Президент Азербайджанской Республики господин Ильхам Алиев неоднократно заявлял, что мы строим отношения с международными организациями и странами мира на основе принципов взаимного уважения, доверия и плодотворного сотрудничества, в своей внешней политике стремимся к соблюдению этих принципов. Невмешательство во внутренние дела друг друга входит в число главных условий нашего сотрудничества с отдельными странами. Мы всегда учитываем справедливые замечания международных организаций, членами которых являемся, стремимся устранить указанные недостатки. Но если критика носит предвзятый характер и преследует цель нанести удар по интересам Азербайджана, то мы открыто говорим о неприемлемости такой критики. Азербайджан ни в коем случае не намерен жертвовать своими государственными и национальными интересами ради желаний отдельных международных организаций или стран. Что касается конкретно отчета Государственного департамента США, то хотел бы отметить, что Соединенные Штаты Америки являются нашим стратегическим партнером. У отношений между этим государством и Азербайджаном три основных направления. Это вопросы энергетики, безопасности и демократии. Поэтому мы нормально относимся к тому, что в отчете Государственного департамента уделено внимание состоянию демократии и прав человека в Азербайджане. Однако субъективный характер отчета, отсутствие в нем данных об источниках информации, искажение некоторых фактов, а самое главное, игнорирование позиции официальных органов Азербайджана по тем или иным вопросам, в целом, дает полное основание для того, чтобы поставить под сомнение объективность документа.

- В отчете отмечается, что хотя законы в Азербайджане гарантируют свободу слова и печати, цензура однозначно отменена, но власти часто нарушают эти требования. В документе утверждается, что власти продолжают ограничивать свободу слова, независимость СМИ и интернет, чинят препятствия распространению печати и получению рекламы, что журналистам угрожают, их избивают и арестовывают. В какой степени эти обвинения опираются на факты?

- Обеспечение свободы слова и информации, независимости СМИ в Азербайджане является одним из приоритетных направлений государственной политики. Президент Азербайджана считает, что без свободных, плюралистских, сильных медиа невозможно обеспечить демократическое развитие общества и прозрачность. Сегодня все законы, регулирующие деятельность СМИ в Азербайджане и в той или иной степени касающиеся их, приведены в полное соответствие с международными стандартами. В Азербайджане взято на учет или зарегистрировано в соответствующем государственном органе около 5000 СМИ, функционируют почти 40 ежедневных, более 300 еженедельных

ежемесячных газет, свыше ста журналов, 55 теле- и радиоканалов, многочисленные интернет-ресурсы. Тысячи журналистов абсолютно свободно информируют общественность страны о процессах и событиях, происходящих в Азербайджане и мире. Закон «О получении информации» полностью гарантирует журналистам получение информации от государственных органов. Для устранения недостатков в этой области проводятся совместные мероприятия с ОБСЕ, Советом Европы, другими международными и местными организациями, усиливается сотрудничество между СМИ и государственными органами в сфере информации. Азербайджан является одной из редких стран, где оказывается государственная поддержка развитию печати, Фонд государственной поддержки развития СМИ, независимо от политической позиции, предоставляет крупные финансовые средства всем газетам, которые соответствуют определенным техническим условиям. В соответствии с Распоряжением Президента Азербайджана принимаются меры по усилению социальной защиты и улучшению жилищно-бытовых условий журналистов. Все это – важные условия, ясно показывающие общую панораму и положение медиа в Азербайджане.

К сожалению, в отчете выпячиваются отдельные негативные явления, характерные для любой страны, а во многих случаях – искаженная информация, на основе которой предпринимается попытка сформировать общее заключение. Например, утверждается, что в Азербайджане тираж газет редко превышает 5000 экземпляров. Хотя ежедневный тираж газет «Ени Мусават», «Азербайджан», «Зеркало» и ряда других газет превышает 10 тысяч экземпляров. Хотел бы довести до внимания авторов отчета, что в вопросе рекламы нет и не может быть никакой дискриминации. Следует признать, что ограниченность рекламного рынка в Азербайджане является серьезной проблемой, препятствующей развитию медиа, в частности печати, и мы в настоящее время занимаемся ее решением. Вся пресса беспрепятственно распространяется на территории страны, никаких ограничений в отношении газет из-за их позиции не применяется. Что же касается вопроса безопасности журналистов, то должен отметить, что каждый конкретный случай берется под контроль, и если факты насилия и давления находят подтверждение, то принимаются соответствующие меры. Мы активно сотрудничаем в этой области с медиа-офисом ОБСЕ, проводим совместные мероприятия. В частности, создаются необходимые условия для полной реализации права журналистов на получение информации в ходе массовых мероприятий.

Хочу отметить, что, как и свобода слова и информации, право граждан на защиту своих прав в соответствии с законом также является одним из важных элементов демократического развития. В 2009 году по рекомендации Президента Азербайджана был введен мораторий на привлечение журналистов к уголовной ответственности за случаи диффамации. Спорные вопросы между гражданами и СМИ решаются в административном порядке посредством судов. Если печать распространяет о гражданах информацию лживого и клеветнического характера, шантажирует их, то обращение в суд для защиты своих прав – это гарантированное Конституцией право каждого гражданина. Политизировать решения, вынесенные судами по таким фактам, и преподносить это как средство давления на независимые медиа в стране есть не что иное как предвзятый подход к вопросу. Хотел бы также добавить, что в настоящее время Азербайджан тесно сотрудничает с Венецианской комиссией Совета Европы в связи с принятием закона «О диффамации».

Предпринимаемые в отчете попытки бросить тень на состояние интернета в Азербайджане ни в коем случае не могут восприниматься всерьез. Вообще, в Азербайджане информационно-коммуникационные технологии являются одним из самых быстро развивающихся сегментов экономики. В новом отчете Всемирного экономического

форума по развитию информационных технологий Азербайджан в 2012 году улучшил свой рейтинг и поднялся с 61-го на 56-е место. Азербайджан сохранил свои лидерские позиции среди стран СНГ и региона в этом направлении. По последним данным, 70 процентов населения в Азербайджане являются пользователями интернета. Сегодня число пользователей социальной сети Facebook от Азербайджана уже превысило один миллион человек. В стране функционируют около 300 активных интернет-ресурсов политической, экономической и социальной направленности, почти 20 интернет-телевидений, более 30 интернет-радио. Поэтому какие-либо претензии по поводу состояния и перспектив развития интернета в Азербайджане носят субъективный характер и не могут восприниматься всерьез.

- В содержащихся в отчете мнениях об Азербайджане также говорится об ограничении свободы собраний. Госдеп США считает, что власти ограничивали проведение акций в местах близ центра Баку, регулярно отрицали средства мирного политического протеста, больше применяли силу во время несанкционированных демонстраций.

- Конституция и законы Азербайджана гарантируют право граждан на свободу собраний. Наряду с этим, право на свободу собраний не должно приводить к нарушению спокойствия других граждан, общественной стабильности, свободного движения транспорта и пр. С этой целью как Исполнительной властью города Баку, так и исполнительными структурами в регионах отведены соответствующие места для проведения акций. К сожалению, определенные политические группы пытаются организовывать акции протеста в тех общественных местах, где нет условий для их проведения, нарушить стабильность, спровоцировать беспорядки. Также предпринимаются попытки реализовать такие акции под предлогом тем, которые могут привлечь внимание общественности. В Азербайджане ни один мирный демонстрант не подвергается аресту. Арестованные – это те, кто пытался путем проведения незаконной акции нарушить стабильность в Азербайджане, создать противостояние между гражданами, допускал случаи насилия и оказывал сопротивление правоохрнительным органам. Их задерживают за те или иные конкретные деяния. До сегодняшнего дня не было отмечено никакого факта незаконного задержания, ареста людей, применения против них пыток. Нам неизвестно, из каких источников получены указанные в отчете Государственного департамента цифры о якобы применении пыток против задержанных лиц. Говоря на тему свободы собраний, считаю важным обратить особое внимание и на следующий момент. Если бы те внешние круги, которые сегодня делают замечания в адрес Азербайджана, обратили внимание, в первую очередь, на то, что происходит в их странах, то тогда они выглядели бы более искренними. В 2011 году города Великобритании охватила волна протеста, были задержаны тысячи людей, ограничен вход в социальные сети, осуждены независимые блоггеры. Во всем мире акции протеста антиглобалистов разгоняются жестокими методами. В прошлом году были жестоко подавлены акция «Оккупируй Уолл Стрит» в Нью-Йорке, протест горняков в немецком городе Гамбург из-за социальных проблем. Сегодня стало широкой практикой использование водометов, резиновых пуль и других подобных средств против мирных демонстрантов, выражающих свой протест в связи с охватившим Европу финансово-экономическим кризисом. Несправедливые замечания в отношении Азербайджана со стороны тех, кто закрывает глаза на ограничение свободы собраний граждан в США и Европе, никак нельзя воспринимать искренне.

-Государственный департамент США отмечает, что в Азербайджане не соблюдаются необходимые процедуры в отношении права на собственность, в результате допускаются принудительные переселения, снос зданий на сомнительных основаниях, жильцам не предоставляется взамен их имущества адекватная компенсация.

-Как Вы думаете, насколько верно делать такие заключения на основании отчетов каких-либо НПО?

- Главная цель осуществляемой Президентом Азербайджана социальной политики – это обеспечение достойных условий жизни граждан страны, повышение их благосостояния. Как вы знаете, сегодня в Азербайджане осуществляются широкое благоустройство и созидательная работа, создается современная социальная инфраструктура, закладываются парки, строятся места отдыха. Вопросы, связанные с правом на собственность, были искусственно актуализированы и вынесены на повестку дня определенными зарубежными кругами и некоторыми оппозиционными группами и НПО в Азербайджане в марте 2012 года, накануне проведения в Баку песенного конкурса «Евровидение». В то время и в последующий период мы выступили с разъяснениями, в которых отметили, что порой при осуществлении инфраструктурных проектов переселение граждан становится неизбежной необходимостью. Главное, чтобы гражданам взамен их собственности предоставлялись дома или компенсации. Сегодня я могу с уверенностью сказать, что все переселенные граждане обеспечены новыми, лучшими местами жительства. А тем гражданам, кто отказался от предложенных квартир, были выплачены деньги из расчета 1500 манатов и более высокие суммы за квадратный метр. Просто, некоторые из переселенных лиц были активистами оппозиционных партий, поэтому были предприняты попытки широко использовать этот фактор против страны. Считаю, что утверждения о нарушении прав граждан Азербайджана на собственность не отражают реальность и рассчитаны на определенные политические интересы. Приведение в отчете Госдепа США таких субъективных суждений без проведения какого-либо изучения, указания фактов, опираясь на предвзятые и сомнительные доносы определенных НПО, может вызывать лишь чувство сожаления.

- В отчете выражено беспокойство в связи с гибелью солдат, широким распространением насилия в воинских частях в Азербайджане. Было бы интересно узнать отношение властей Азербайджана к данному вопросу.

- Знаете, сегодня Вооруженные силы Азербайджана по технической оснащенности, обеспечению оружием и боеприпасами, дисциплине и боеспособности являются самой сильной армией на Южном Кавказе. В последние годы Президент Азербайджана уделяет большое внимание развитию Национальной армии, бюджет наших Вооруженных сил превышает государственный бюджет Армении. Можно с уверенностью сказать, что наша Национальная армия способна восстановить территориальную целостность и защитить суверенитет страны. Этот фактор сильно беспокоит армянское лобби, их пособников и политические круги, находящиеся под влиянием армян. И именно этот фактор является одной из главных причин основательной актуализации темы, связанной с Азербайджанской армией. Азербайджан находится в состоянии войны с Арменией. Наши Вооруженные силы достойно выполняют свою миссию в состоянии постоянной высокой боевой готовности. К сожалению, мы сталкиваемся с фактами гибели солдат не только во время военных операций, но порой и в мирных условиях. Разумеется, такие факты огорчают, печалят нас. Факты гибели солдат расследуются по указанию Президента Азербайджана, командиры соответствующих воинских частей наказываются. Несомненно, что и в будущем будут приниматься решительные меры по предотвращению подобных явлений. Но ни одна армия в мире не застрахована от гибели солдат. Как внешние, так и внутренние силы, пытающиеся использовать этот вопрос в своих политических целях и подорвать авторитет нашей Национальной армии, должны знать, что азербайджанский народ такими популистскими лозунгами невозможно обмануть и направить на ложный путь. Национальная армия является источником нашей гордости, и нам дорог каждый наш солдат с оружием в руках.

- В отчете особо подчеркивается вопрос зависимости судебной системы в Азербайджане от органов исполнительной власти. Кроме того, отмечается рост фактов пыток в отношении граждан в изоляторах и местах временного содержания.

- В годы независимости в Азербайджане были осуществлены последовательные меры и системные реформы по усовершенствованию системы юстиции и приведению ее в соответствие с современными стандартами. Создание многоступенчатой судебной системы, увеличение числа судей, применение современных методов при их отборе, формирование эффективного механизма контроля за деятельностью судов, обеспечение их эффективности и пр. стали важными факторами, обусловившими становление справедливой судебно-правовой системы в Азербайджане. С другой стороны Азербайджан, как член Совета Европы, входит в юрисдикцию Европейского суда по правам человека, решения которого носят для нашей страны императивный характер. Считаю, что осуществленные меры и нынешнее положение являются весомым ответом на утверждения о зависимости судебной системы от власти. Разумеется, не исключено, что какой-либо судья по той или иной причине выносит необъективное решение, однако такие явления не носят массового характера и не могут характеризоваться как тенденция. Что касается отраженной в отчете статистики относительно роста числа фактов пыток в изоляторах и местах временного содержания, то, прежде всего, наводит на размышления источник этих цифр. Интересно, что в отчете демонстрируется пренебрежение к факту наказания в 2012 году, согласно информации органов власти, 225 должностных лиц в Министерстве внутренних дел и 460 должностных лиц в системе Министерства юстиции за нарушение прав человека. В любом случае эта статистика свидетельствует о применении соответствующих санкций в отношении должностных лиц, нарушивших права человека, и опровергает утверждения о том, что в стране якобы царит атмосфера безнаказанности.

- В документе утверждается, что внесенные в азербайджанские законы поправки создают ограничения для свободной деятельности НПО.

- Это субъективный подход. В Азербайджане гражданские инициативы поддерживаются на государственном уровне, этим инициативам предоставляется широкая арена, для их реализации из государственного бюджета выделяются финансовые средства. Сегодня в деятельности всех центральных органов исполнительной власти используются НПО и общественные советы, при принятии решений обязательно учитывается общественное мнение. Дополнения и изменения, внесенные в Закон «О неправительственных организациях», преследуют цель обеспечить прозрачность в этой области. Уже не секрет, что действующие в последние годы в нашей стране зарубежные организации направляют гранты, исчисляемые миллионами долларов, на сомнительные проекты и не представляют в связи с этим никаких отчетов. Последние события, в частности деятельность Бакинского представительства Национального института демократии США, вызвавшие широкие общественные обсуждения, могут быть указаны как наглядное подтверждение моих слов. Аналогично ряд местных НПО получают большие гранты, реализуют проекты, но уклоняются от отчета об этом перед соответствующим государственным органом. Хотя НПО, требующие прозрачности от государственных органов, прежде всего, должны сами показывать пример, работать открыто. Внесенные в закон дополнения и изменения могут беспокоить лишь те организации, которые заинтересованы в осуществлении непрозрачной деятельности и сокрытии своих истинных целей.

- В отчете утверждается, что в Азербайджане имеются «политические заключенные» и их число растет. Говорится даже, что в 2012 году число «политических заключенных» увеличилось с 10 до 100 человек.

- Знаете, приведение конкретной цифры дает основание сказать, что в «отчетах» НПО, передавших им эти сведения, отражены весьма противоречивые цифры. Некоторые «правозащитники» заняты «производством политических заключенных» в Азербайджане. Это стало сферой их бизнеса. К сожалению, и некоторые авторитетные структуры, ссылаясь на подобные «отчеты», доносы, ничем не обоснованные утверждения, пытаются целенаправленно исказить положение с правами и свободами человека в Азербайджане. Считаю, что объективная реакция в начале этого года в Совете Европы здравомыслящих депутатов, составляющих подавляющее большинство в ПАСЕ, на отчет Кристофера Штрассера о «политических заключенных» положила конец спекуляциям на данную тему. Тот факт, что в отчете Государственного департамента США доносы некоторых НПО поставлены выше позиции ПАСЕ, может вызывать лишь чувство горького сожаления. Субъективные суждения и необоснованные утверждения о состоянии прав человека в Азербайджане неприемлемы. Мы с уважением относимся к нашему стратегическому партнеру – США и его официальным институтам и намерены продолжать наше сотрудничество по всем сферам, обуславливающим двусторонние отношения. Наряду с этим, мы ожидаем как от официальных структур США, так и от международных организаций объективности и искреннего отношения.

- Али муаллим, в отчете также говорится, что вы призвали к общественной ненависти к некоторым НПО и медиа.

- В 2012 году в Администрации Президента была организована большая встреча с руководителями НПО. На той встрече я подверг резкой критике деятельность некоторых групп и их руководителей, пытавшихся во время песенного конкурса «Евровидение» очернить и запятнать Азербайджан, подорвать его авторитет, и призвал общественность осудить их. Считаю, что в моем призыве не было ничего необычного. Как же это получается, что когда официальное лицо какой-либо зарубежной страны призывает общественность и граждан к патриотизму, непримиримости к элементам, попирающим национальные интересы, это воспринимается нормально, а в Азербайджане это должно быть запрещено?! Я и сегодня уверен, что наше общество должно занимать непримиримую позицию, разоблачать тех, кто действует против нашей государственности, пытается расшатать его основы, становится средством в руках зарубежных проармянских кругов.

“Бакинский рабочий”. - 2013. - 23 апреля. - № 71. - С. 3-4.

В БАКУ СОСТОЯЛОСЬ ПЕРВОЕ ЗАСЕДАНИЕ ЖЕНСКОЙ ОРГАНИЗАЦИИ МЕЖДУНАРОДНОЙ КОНФЕРЕНЦИИ ПОЛИТИЧЕСКИХ ПАРТИЙ АЗИИ

06 апреля, 2013 5 апреля в Баку состоялось первое заседание Женской организации Постоянного комитета Международной конференции политических партий Азии (ICAPP), организованное партией «Ени Азербайджан». Открывая мероприятие депутат Милли Меджлиса Малахат Ибрагимгызы напомнила, что в ноябре прошлого года в Баку была проведена VII Генеральная ассамблея Международной конференции политических партий Азии (ICAPP), организованная ПЕА. Отмечалось, что были созданы женская и молодежная организации этой структуры, принято решение о проведении их первых заседаний в Баку. Отметив, что нынешнее мероприятие откроет новую страницу в женском движении, М.Ибрагимгызы рассказала об участии и позиции Азербайджана в женском движении Азии. Было отмечено, что хотя женщины Азии обладают большим потенциалом, они недостаточно представлены в государственных структурах, и в этом есть большая необходимость. «Мы бы хотели поделиться друг с другом накопленным в этой сфере опытом. Уверена, что женская организация ICAPP сплотит под своим крылом всех женщин-политиков Азии. Наряду с тем, что наше нынешнее мероприятие открывает новую страницу в истории женского движения, оно сыграет большую роль в дружбе и сотрудничестве, мире и равноправии, безопасности и устойчивом развитии в мире», — сказала она. Назвав мероприятие, проводимое в Баку, историческим событием, учредитель ICAPP, исполнительный председатель структуры и сопредседатель Постоянного комитета, бывший председатель парламента Филиппин Хосе де Венесия выразил в лице ПЕА признательность Азербайджану. Отметив, что в нашей республике существует многопартийная демократическая система, Х.Венесия привел в пример Азербайджан в повышении благосостояния людей, высоко оценил достижения нашей страны по снижению уровня бедности. Подчеркнув большую роль азербайджанских женщин в достижении этих успехов, оратор отметил, что ПЕА является наиболее активной партией с точки зрения значимого участия и деятельности в политических процессах женщин Азии. Сказав, что Азербайджан имеет древнюю историю, Х.Венесия отметил, что в любой точке нашей страны наблюдаются первые всходы глобализации. Он сказал, что инициатива Азербайджана сыграла важную роль в создании Женской организации ICAPP. В настоящее время основная цель заключается в создании при посредничестве Турции Европейской организации этого движения. Подчеркнув, что создана и молодежная организация структуры, оратор дополнил, что представление женщин и молодежи в ICAPP и создание их организаций являются успехом структуры. Говоря о роли женщин в процессах демократического развития в странах Азии, учредитель ICAPP подчеркнул важность необходимых шагов по созданию единой организации на этом пространстве. Он сказал, что в настоящее время мы проживаем начальный этап эры Азии. В заключение выступления сопредседатель Постоянного комитета призвал женщин Азии к совместной борьбе с расизмом, терроризмом, бедностью, экологическими и другими международными проблемами.

“Бакинский рабочий”. - 2013. - 6 апреля. - № 60. - С. 4.

В БАКУ ПРОДОЛЖАЕТ РАБОТУ XI МЕЖДУНАРОДНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ ОМБУДСМЕНОВ

19 июня в Баку продолжила работу XI Международная конференция омбудсменов. Мероприятие, проводимое по случаю 18 июня — Дня прав человека и 65-летия Всемирной декларации прав человека ООН, посвящено теме «Роль новых механизмов стратегий устойчивого развития в пропаганде и защите прав человека». Во второй день конференции прошли сессии на темы «Стратегическое планирование и программы устойчивого развития в рамках текущих и перспективных приоритетов ООН» и «Равные возможности для обеспечения равных прав: предотвращение дискриминации в гендерных вопросах и вопросах, связанных с пожилыми». Отмечалось, что главной идеей концепции устойчивого развития являются создание условий и механизмов для взаимосвязанности социального, экономического и экологического развития, рассмотрение проблем окружающей среды в единстве с социально-экономическими процессами. «Мозговые центры являются мостом между наукой и политикой. Они занимаются не только исследованиями, но и пропагандистской деятельностью. Центры стратегических исследований играют основную роль между государствами и обществами. Такие центры своими исследованиями выявляют мешающие устойчивому развитию проблемы и показывают научно обоснованные пути их решения», — отметил он. Министр культуры и туризма Абульфас Гараев выступил на конференции на тему «Культурные права как составная часть прав человека». Министр подчеркнул, что на современном этапе устойчивое развитие связано с технологиями, интернет-пространством. «Пользуясь возможностями технологий, Интернета, можно отразить любой культурный процесс. Это — открытое пространство, куда можно зайти и показать культурные процессы. Говоря о правах человека, устойчивом развитии, мы сначала должны подумать о защите своих прав в новом пространстве, виртуальном мире», — сказал он. Председатель Агентства по авторским правам Кямран Иманов рассказал о роли и значении прав на интеллектуальную собственность в Концепции развития «Азербайджан 2020: Взгляд в будущее». Он отметил, что в Азербайджане существует богатая законодательная база в области обеспечения права на интеллектуальную собственность. В то же время наша страна присоединилась к соответствующим международным конвенциям. В Азербайджане впервые был принят закон о защите фольклора, что является очень важным фактором. Отметив, что интеллектуальная собственность и права на интеллектуальную собственность равнозначны, К.Иманов подчеркнул важность с политической точки зрения защиты и обеспечения культурного наследия. Заместитель министра экологии и природных ресурсов Рауф Гаджиев проинформировал о проделанной работе в области обеспечения прав на жизнь в здоровой окружающей среде. Омбудсман Молдовы Аурелия Григориу отметила, что сокращение бедности является одним из приоритетов национальной стратегии развития ее страны до 2020 года. Омбудсман Турции Мехмет Нихат Омероглу подчеркнул важную роль омбудсмана в области защиты прав человека и равных возможностей. Председатель Государственного комитета по проблемам семьи, женщин и детей Хиджран Гусейнова выступила на конференции с докладом «Принципы развития тысячелетия и гендерное равенство». Она отметила, что обеспечение активного участия азербайджанских женщин в различных сферах жизни общества связано с именем общенационального лидера Гейдара Алиева. «Наша страна присоединилась к важным международным документам по защите гендерного равенства и прав женщин. Ряд принятых государственных программ имеет важное значение в повышении роли женщин в политической, социальной, экономической, культурной жизни», — сказала она.

На мероприятии были заслушаны доклады на темы «Мониторинг по защите равных прав мужчин и женщин в Республике Дагестан: опыт, проблемы и пути их решения», «Роль гражданского общества в поощрении прав человека», «Устойчивое развитие и права человека в контексте Всеобщей декларации прав человека: аспекты международного права» и другие, проведены обсуждения. Подчеркнув значение обсуждаемых тем, уполномоченная по правам человека Эльмира Сулейманова сказала, что проведение международных конференций создает условия для обмена опытом и разработки новых форм сотрудничества. Международная конференция завершит работу 20 июня.

“Бакинский рабочий”.- 2013.- 20 июня.- С.2.